

LINTUKYMI

KYMENLAAKSON LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN VUOSIJULKAISU 2025

Kannen kuva:

Sirittäjä

Kuva: Raine Martikainen

KyLY:n jäseneksi liittyminen

Liittymällä KyLY:n jäseneksi liityt samalla BirdLife Suomen jäseneksi.

- ▶ Voit liittyä jäseneksi täyttämällä lomakkeen osoitteessa: www.birdlife.fi/liitytaitue/liity
- ▶ Jäsenasioissa voit olla yhteydessä myös KyLY:n jäsensihteerin Paula Uotilaan, e-mail: uotilapaula@gmail.com

Mukaan KyLY:n toimintaan?

KyLY järjestää jäsenilleen retkiä, linturalleja ja muuta toimintaa. Uudet yhdistystoimijat ovat erittäin tervetulleita, ja tarvetta on monenlaiselle osaamiselle. Jos haluat osallistua toiminnan järjestämiseen, ota yhteyttä yhdistyksen hallitukseen tai ilmoittaudu BirdLifen Auta antamalla aikaasi -sivun kautta: www.birdlife.fi/liitytaitue/anna-aikaa

Otamme mielellämme vastaan myös valokuvia käytettäväksi kotisivuillamme ja somekanavissamme.

Kirjoita Lintukymiin!

Lintukymi-lehteen kaivataan jatkossakin artikkeleita erilaisilta kirjoittajilta. Pelkkiä juttuvinkkejäkin voi antaa, ja myös laadukkaat valokuvat linnuista ja linturetkeilystä ovat tervetulleita. Muistathan kuitenkin, että lehden tekeminen on vapaaehtoistyötä eikä siitä makseta palkkiota. Tarkempia ohjeita lehteen toimitettavaa aineistoa varten löytyy kotisivuiltamme osoitteesta www.kyly.fi/lintukymi.

- ▶ Tekstit, ideat ja muu palaute: uotilapaula@gmail.com
- ▶ Valokuvat: juhis973@gmail.com

Yhdistyksen tiedotuskanavat:

- ▶ Kotisivu: www.kyly.fi
- ▶ Facebook: www.facebook.com/KymenlaaksonLintutieteellinenYhdistys
- ▶ Kylyverkko-sähköpostilista, liittymisohjeet: www.kyly.fi/yhdistys/tiedotuskanavat
- ▶ Sähköinen uutiskirje 1–4 krt/vuosi. Varmista, että olet ilmoittanut sähköpostiosoitteesi BirdLifen jäsenrekisteriin.

Kysyttävää?

- ▶ Suojeluasiat: Juha Ojala, juhis973@gmail.com
- ▶ Harvinaisia lintuja koskevat havainnot kuuluvat ARK:n/RK:n käsittelyyn. Lisätietoja havaintojen ilmoittamisesta: www.birdlife.fi/havainnot/harvinaisuudet
- ▶ Loukkaantuneita tai sairastuneita luonnonvaraisia lintuja koskevat asiat KyLY:n alueella: Pyhtään lintuhoitola, p. 040 518 8976, lintuhoitolapyhtaa@gmail.com
- ▶ Muut asiat: hallituksen jäsenet, ks. yhteystiedot viereiseltä sivulta. Yhdistystä voi lähestyä myös yksityisviestillä Facebookissa.

KYMENLAAKSON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY

HALLITUS 2025

Puheenjohtaja

Antto Mäkinen
kyly@birdlife.fi
puh. 050 379 3325

Varapuheenjohtaja

Eetu Paljakka
eetu.paljakka@gmail.com

Sihteeri

Juha Ojala
juhis973@gmail.com

Taloudenhoitaja

Markku Metso

Jäsenet

Juha Jokinen
Jari Markkula

JULKAISUN TOIMITUS

Vastaava toimittaja

Paula Uotila

Kuvatoimittaja

Juha Ojala

Toimituskunta

Joni Räsänen
Elissa Soikkeli

JULKAISUN TAITTO

Seija Aspola

JULKAISUN PAINOPAikka

Painotalo Westman

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry
on BirdLife Suomen jäsenyhdistys.

LINTUKYMI

KYMENLAAKSON LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN VUOSIJULKAISU 2025

SISÄLLYS

Yhdessä lintujen hyväksi <i>Paula Uotila</i>	4
KyLY:n vuosi 2024 <i>Paula Uotila</i>	5
Kuvapoimintoja vuodelta 2024	16
Selkälöki – vuoden 2024 projektilaji <i>Eetu Paljakka</i>	18
Ensikertalaisen mietteitä talvilintulaskennasta <i>Paula Uotila</i>	20
Pähkinänakkelin esiintymisestä Kymenlaaksossa <i>Klaus Laine</i>	24
Hiirihaukka vai kanahaukka? <i>Seppo Vuolanto</i>	28
Kesäkuun 2024 pöllöhavainnot <i>Lassi Kujala</i>	30
Itä-Lapin atlasretki 2024 <i>Juha Ojala</i>	42
Kosteikkojen kuninkaalliset <i>Laura Parkko</i>	54

Pähkinänakkele. Kuva: Juha Jokinen

PÄÄKIRJOITUS

Yhdessä lintujen hyväksi

MEITÄ LINTUHARRASTAJIA ON MONEKSI. Toiset tarkkailevat lintuja kotipihalla tai mökkijärvellä, jotkut valokuvaavat, toiset käyvät bongaamassa ja toiset rengastavat. Moni harrastaa monella tavalla. Kaikkia meitä yhdistää kuitenkin rakkaus lintuihin.

Omalla kohdallani kiinnostus luontoon syntyi jo lapsuudessa. Lopullisen herätyksen juuri lintujen pariin sain ala-asteikäisenä, kun isäni matki lehtopöllöä puhaltamalla suljettuihin kämmeniinsä ja lehtopöllö ilmestyi paikalle katsomaan. Pian vanhempani liittivät minut KyLY:n jäseneksi. Lintukymi ja tuolloin ilmestyneet paperiset jäsenkirjeet tuntuivat siinä iässä hiukan liian tieteellisiltä, ja lintuharrastus taisi olla silloin kovin ”ukkoutunutta”. Enpä olisi uskonut, että jonakin päivänä olisin itse Lintukymi-lehden puikoissa.

Ajat kuitenkin muuttuvat ja yhdistys siinä mukana. Viime vuonna yhdistykseemme perustettiin esimerkiksi nuorisajaosto – jotakin, mitä itsekin olisin harrastukseni alkuvuosina kaivannut. Myös erilaisia tapahtumia matalan kynnyksen lintukävelyistä linturalleihin järjestetään vuosittain.

Yksi BirdLifen tarkoituksista on toimia yhdyssiteenä lintuharrastajien välillä. Harrastaa voi toki ilman yhdistystäkin, mutta yhdistys tarjoaa tapoja laajentaa harrastusta uusille urille ja tutustua toisiin harrastajiin. Yhdistykseen kuulumalla osallistuu myös lintujen suojeluun. Paitsi jäsenmaksut, myös Tiira-lintutietopalveluun tallennetut havainnot auttavat suojelutoimissa. Havaintoaineistojen perusteella saadaan arvokasta tietoa lajien kannanvaihteluista ja linnuille tärkeistä levähdys- ja pesimäalueista. KyLY:n alueelta vahvistettiin viime vuonna kaksi uutta

IBA-aluetta, Elimäenjärvi ja Pyhäjärvi, ja tässä oli myös Tiiran havaintoaineistolla osansa.

Itse osallistuin kuluneena talvena ensimmäistä kertaa talvilintulaskentaan. Laskenta on mielenkiintoista, ja osallistumiseen riittää talvilintujen tunnistustaito ja kiikarit. Suosittelen kaikille. Alueellamme on myös vanhoja, pitkään laskettuja talvilintulaskentareittejä, jotka kaipaavat tulevana vuosina sukupolvenvaihdosta. Tällainen olisi tarjolla esimerkiksi Kouvolassa Kuusaanniemessä.

Haluan muistuttaa myös lintuatlaksesta. Käynnissä on Suomen 4. lintuatlaksen viimeinen vuosi, eli nyt jos koskaan kannattaa osallistua siihen. Osallistuminen on helppoa – riittää, että tallentaa lintuhavaintonsa Tiiraan ja kirjaa havaintoihin pudotusvalikosta pesimävarmuusindeksin. Myös pelkkä laulava koiraslintu on atlashavainto.

Paitsi havaintojen tallentaminen ja laskentoihin osallistuminen, myös vapaaehtoistehtävät yhdistyksessä auttavat lintuja. Toiminta yhdistyksen hyväksi on aina panos lintuharrastuksen ja sitä kautta lintujen hyväksi. Omasta puolestani haluan kannustaa erilaisia harrastajia kirjoittamaan myös Lintukymi-lehteen. Vaikka meillä onkin joitakin vakiokirjoittajia, tekstejä uusilta ihmisiltä kaivataan kipeästi. Mikään lintuihin tai lintuharrastukseen liittyvä aihe ei ole liian pieni, ja tekstit myös oikoluetaan ennen julkaisua, joten kirjoitustaidon ei tarvitse olla täydellinen. Ottakaa rohkeasti yhteyttä.

Hyvää alkanutta lintukevättä jäsenistölle toivottaa

Paula Uotila,
Lintukymmin vastaava toimittaja

KYLY:N VUOSI 2024

Koonnut Paula Uotila

**Vuosi 2024 oli
yhdistyksemme 47.
toimintavuosi. Seuraavassa
katsaus vuoden
aikana järjestetyistä
tapahtumista.**

Rautiainen. Kuva: Juha Jokinen

TALVI

Pihabongaus

BirdLife Suomen valtakunnallista pihabongausviikonloppua vietettiin 27.–28.1. Tapahtumaan osallistui KyLY:n alueella ihmisiä kaikkiaan 777 pihalla, ja lajeja alueellamme havaittiin yhteensä 60. Sunnuntaina 28.1. järjestimme myös opastettua pihabongausta talviruokinnolla Kotkan Katariinassa ja Kouvolassa Arboretum Mustilassa. Opastuksilla vieraili ihmisiä yhteensä parisenkymmentä.

Talvilintukävely

Vuoden retkikausi käynnistettiin sunnuntaina 18.2. Haminan Kirkkojärvellä. Retkellä käveltiin Kirkkojärven ympäristössä ja tarkkailtiin mm. Meltin talviruokinnalla käyviä lintuja. Retkelle osallistui 12 henkilöä, ja päivän mielenkiintoisin havainto olivat ruokinnalla käyneet kaksi pähkinänakkeliä.

Pihakisa 2023–2024

Perinteinen talvikautinen pihakisa kesti joulukuun alusta helmikuun loppuun. Kisan voitti Jari Venemies Virolahdelta 51 lajilla. Kisaan osallistui 38 pihaa, ja yhteensä lajeja havaittiin 74.

Kevätkokous

Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous pidettiin tiistaina 26.3. Kotkassa Kumppanuustalo Viikarissa. Kokouksessa käsiteltiin mm. vuoden 2023 toi-

mintakertomus ja tilinpäätös sekä saatiin tuoreita kuulumisia edellisenä viikonloppuna pidetystä BirdLife Suomen edustajiston kokouksesta. Kevätkokoukseen osallistui kahdeksan yhdistyksen jäsentä.

Pöllöretki

Lauantai-iltana 30.3. järjestettiin pöllöretki Kouvolassa Anjalankosken alueella. Kimppakyydein tehdyllä retkellä pysähdeltiin mm. Keltakankaalla, Sippolassa, Hirvelässä ja Saverolla. Retkelle osallistui kahdeksan henkilöä, ja illan mielenkiintoisimpia havaintoja olivat huuhkaja ja kaksi lehtopöllöä.

KEVÄT

Kevään torniopastukset

Haminassa Lupinlahden lintutornissa järjestettiin jälleen opastuksia edellisen vuoden tapaan. Parituntisia opastuksia pidettiin torstaisin 11.4. alkaen yhteensä kolme kertaa. Suosituin päivä oli 2.5., jolloin tornissa vieraili 18 kävijää. Parhaita havaintoja kevään aikana olivat mm. luhakana ja räyskä sekä useat sääkset, merikotkat ja ruskosuohaukat.

Kevään yhteishavainnointipäivä

Sunnuntaina 21.4. järjestettiin kevään yhteishavainnointipäivä, jolloin tarkoituksena oli laskea muuttavat linnut yhteisenä havainnointiaikana klo 5.30–13.30. Päivän sää oli viileä ja muuttajia liikkeellä niukasti, mutta paikallisissa linnuissa

riitti katseltavaa. Osallistuneiden paikkojen välillä oli myös perinteinen pinnakisa, jonka tulokset ja parhaat havainnot seuraavassa:

1. Hamina, Lupinlahti, lintutorni (Eero Hietanen ja osan aikaa Kari Autio, Raimo Harju, Teemu Hiukka, Eero Parkko, Joni Räsänen, Ari Seppä, Anna-Liisa Suntio ym.), 81 lajia. Ristisorsa ja jalohaikara
2. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio ja Leo Hyvärinen), 68 lajia. Varpunen ja 2400 valkoposkihanhea
3. Kotka, Metsola, Kosulaisenpohjan lintutorni (Esa Partanen ja osan aikaa Mikko Pöyhönen), 66 lajia. Haara-haukka ja harmaasorsa
4. Virolahti, Kellovuori, lintutorni (Seppo Grönlund), 56 lajia. Harmaasorsa ja 16 merikotkaa

Kevätretki

kaakonkulman lintujärville

Sunnuntaina 28.4. järjestettiin retki kaakonkulman parhaille lintujärville. Retkellä vierailtiin Miehikkälän Tuorusjärvellä, Tyllinjärvellä ja Kavalanjärvellä sekä Ylämaalla Väkevänjärvellä. Retkipäivälle osui aurinkoinen, etelätuulinen sää, ja lintujakin havaittiin mukavasti. Mielenkiintoisimpia havaintoja olivat mm. sisämaassa harvalukuisemmat merihanhi ja räyskä sekä Tyllinjärvellä havaitut 7 punasotkaa ja Väkevänjärvellä nähty kaulushaikara. Retkelle osallistui 11 henkilöä.

Kevätretkeläisiä Miehikkälän Salmelanpohjan maastossa 28.4. Kuva: Eetu Paljakka

Vappuralli

Perinteinen vappuralli kisattiin keski-
viikkona 1.5. klo 3–18. Rallialueena oli
koko KyLY:n toimialue. Tulokset:

1. Pelle ja Pyhtään Pelottomat (Ari Vuorio, Mikko Laaksonen ja Joni Räsänen), 133 lajia. Ässät: metso, peltopyy, haarahaukka, riskilä, viirupöllö, räystäspääsky ja ruokosirkkalintu
2. Gulls (Jani Salonen, Juha Ojala ja Jukka Kivilompolo), 130 lajia. Ässät: ristosorsa, sinisuohaukka, luhtahuitti, jänkäkurppa, pähkinänakkeli ja mustavaris
3. Team Kouvola (Antti Vänskä ja Teo Ylätalo), 122 lajia. Ässät: lyhytnokkahanhi, kaakkuri, arosuohaukka*, ampuhaukka, varpuspöllö, lapinpöllö ja keltävästäräkki

4. Tavoitteettomat (Eetu Paljakka ja Matilda Oksanen), 106 lajia. Ässä: lapasotka
5. IittiRiitti (Taina Väänänen ja Olli Kivinen), 93 lajia

Tornien taisto

BirdLifen perinteinen Tornien taisto kisattiin lauantaina 4.5. klo 5–13. KyLY:n alueella taistoon osallistui 12 tornia, joista parhaiten sijoittui Vilkkilän voima-joukkue Virolahden Vilkkilänturalla Lintulahden tornissa. Joukkue havaitsi Tornien taistossa 105 lajia, mikä riitti kisassa jaettuun 5. sijaan.

KyLY:n edustusjoukkueet kisasivat Pyhtään Heinlahdella, Kouvolan Jaalanlahdella, Virolahden Talniemen lintula-

valla ja Haminan Kirkkojärvellä. Näistä parhaaseen tulokseen, 104 lajiin, ylsi Talniemen lintulavan joukkue. Parhaita KyLY:n alueen torneista havaittuja lajeja päivän aikana olivat mm. jalohaikara Pyhtään Heinlahdella, sitruunavästäräkki Kouvolan Nisoksella sekä ristosorsa Kouvolan Teutjärvellä.

Bongaa päivä pihalla

BirdLifen valtakunnallista Bongaa päivä pihalla -tapahtumaa vietettiin Tornien taiston kanssa samana viikonloppuna. Tapahtuman tarkoituksena oli havainnoida lintuja omalta pihalta joko lauantaina 4.5. tai sunnuntaina 5.5. ja laskea havaitut lajit. Tapahtumaan osallistui KyLY:n alueella ihmisiä 275 pihalla.

Arktika-päivillä stajattiin usein pitkälle iltaan.
Kuva: Eetu Paljakka

Arktika-päivät järjestettiin Virolahdella toukokuun lopussa. Kuvassa muutontarkkailua Leerviikin rannassa 14.5. Kuva: Juha Ojala

Lapasotkien muuttotarvi Arktika-päivillä 18.5. Kuva: Teemu Sirkkala

Arktika-päivät ja Arktika-ralli

Arktika-päivät järjestettiin Virolahdella 9.–26.5. Tapahtuman pääjärjestäjänä toimi Virolahden kunta, ja KyLY:ltä paikalla oli mm. lintuoppaita.

Arktika-päivien aikana järjestettiin myös perinteinen Arktika-ralli. Rallin ajan-kohta oli lauantai 18.5. klo 2–14 ja rallialueena Virolahden kunta. Päivälle osui kirkas ja lämmin sää, ja edeltäneiden lämpimien öiden myötä hyönteissyöjälintuja oli maastossa runsaasti. Rallissa havaittiin yhteensä 153 lintulajia, joista harvinaisin oli VETLY II -joukkueen havaitsema mustaleppälintu.

Rallin tulokset:

1. Keltanokat Arktikassa (Teemu Sirkkala ja Eetu Paljakka), 133 lajia. Ässät: mustaviklo, piekana, metso ja viitakerttunen

2. Avohakkuuhaukat (Juha Ojala ja Jukka Rokkanen), 126 lajia. Ässät: pikukukuovi, haarahaukka, kanahaukka, valkoselkätikka ja hömötiainen
3. Hectopascal Flyers (Veikka Kosonen, Oskari Saunisto ja Teo Ylätalo), 126 lajia. Ässät: jalohaikara, sarvipöllö, harmaapäätikka ja pensassirkkalintu
4. VETLY II (Jaakko Asplund, Jukka Hintikka ja Antto Mäkinen), 121 lajia. Ässät: kapustarinta, huuhkaja, keltavästäräkki ja mustaleppälintu

Ulko-Tammion-retki

Perinteinen arktikaristeily Ulko-Tammion saarelle järjestettiin lauantaina 25.5. Ks. tarkemmin s. 8.

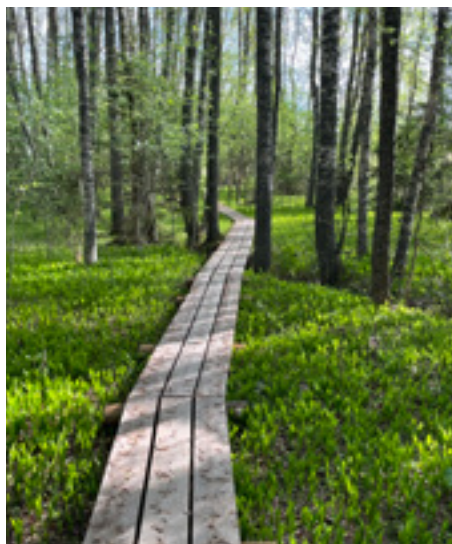
Luotokirvinen. Kuva: Juha Jokinen

Perinteinen Arktika-ralli järjestettiin 18.5. Kisan voitti Keltanokat Arktikassa -joukkue, johon kuuluivat Eetu Paljakka (vas.) ja Teemu Sirkkala. Kuva: Jari Markkula

Arktika-päivien kävijöitä Leerviikissä 19.5. Kuva: Eetu Paljakka

Toukokuista maisemaa Virolahden Talniemen rantalehdossa. Kuva: Juha Ojala

Toivioretki Ulko-Tammioon

Elissa Soikkeli

Risteilyä edeltävinä päivinä tuulet eivät olleet kevätmuuton edistymisen kannalta parhaat mahdolliset. Perjantai-iltana tuulet kuitenkin kääntyivät puhaltamaan koko Itämeren alueella lounaan suunnasta, mikä nosti odotuksia risteilyn suhteen. Kenties tällä kertaa pääsisimme näkemään hyvää muuttoa.

Lauantai 25.5. valkeni aurinkoisena. Jo Sapokan satamalaiturilta näkyi merellä useita suuria hanhiparvia matkalla itään päin. MeriSetin M/s Vikla -alus lähti kohti Ulko-Tammiota klo 5.00 kyydissään 70 retkeläistä.

Merelle päästyämme näimme useita sepelhanhiparvia, joista muutamat menivät mukavan läheltä. Menomatkalla näimme myös muun muassa kuikkia, pari merikihua, muutaman riskilän ja yhden ruokin. Riskilä ja ruokki ovat molemmat harvalukuisia Kotkan ja Haminan merialueilla. Lähisaarilta ja niiden rantavesiltä

poimittiin retken lajilistalle sekä pikkulintuja että paikallisia vesilintuja.

Ulko-Tammioon päästyämme näimme kauempana merellä ensin 60 joutsenen ja perään 33 joutsenen muuttoparvet. Muutto hiljeni kuitenkin yllättävän nopeasti. Kenties tuulen suunnanmuutos edellisenä päivänä tapahtui kuitenkin liian myöhään ja muuttoparvet eivät ehtineet Ulko-Tammioon asti sinä aikana, kun me olimme siellä. Muuttavia kahlaajaparvia emme nähneet päivän aikana ainutkukaan. Ehkä sää oli niille liiankin hyvä ja mahdolliset parvet muuttivat korkealla ja kovaa.

Saaren länsipuolella telkkien ja tukkasotkien joukossa oli kaksi lapasotkaa, ja parven liepeillä nähtiin lisäksi mustakurku-uikku. Aktiivisesti laulavia kultarintoja saarella oli useita, mutta pikkusieppoa tai idänuunilintua emme tällä kertaa havainneet. Pikkulintujen osalta saarella

oli ehkä aiempia vuosia hiljaisempaa. Takaisin mantereelle lähdimme klo 12. Paluumatkalla muuttavia hanhiparvia näkyi lähempänä mannerta.

Retken lopullinen lajimäärä oli 76. Perinteiseen tapaan mukana olleet saivat veikata lajimäärää ja lähimmäksi arvannut sai palkinnoksi linnunpöntön. Tällä kertaa kahden retkeläisen veikkaus osui oikeaan, joten lopulta arpa ratkaisi pöntön uudeksi omistajaksi Timo Sillankorvan.

Arktikaristeily Ulko-Tammioon järjestetään tänä vuonna sunnuntaina 25.5. Lähtö Kotkan Sapokasta klo 5.00, paluu samaan paikkaan klo 14. Hinnat: KYLY:n jäsenet 25 €, nuoret 10 €, muut 35 €. Ilmoittautumisohjeet kotisivuillamme osoitteessa www.kyly.fi.

Rantasipi. Kuva: Juha Jokinen

Västäräkki. Kuva: Juha Jokinen

Kesälintukävelyn osallistujia Mustilan Arboretumissa 9.6. Kuva: Juha Ojala

Punavarpunen. Kuva: Raine Martikainen

KESÄ

Yölaulajaretki

Myöhään lauantai-iltana 1.6. järjestettiin yölaulajaretki Kouvolan Saksanaholla. Retkelle osallistui 14 henkilöä, ja sen aikana käveltiin alueen polkuja kesäyön äänimaailmaa kuunnellen. Retki jouduttiin kuitenkin keskeyttämään ennenaikaisesti ukkosen vuoksi, mutta ennen sitä ehdittiin havaita mm. satakieliä, viitakertusia, ruisrääkkiä ja pensassirkkalintuja sekä yksi viitasirkkalintu.

Kesäaamun linturetki Miehikkälässä

Sunnuntaina 9.6. järjestettiin aikainen aamuretki Miehikkälän alueella. Retkellä kierreltiin kimpakyydein Miehikkälän parhailla lintupaikoilla mm. Muurolan Suurisuolla ja Savansuolla, Muurolan-Pekolan telokammilla ja Tingankoskenmäen aarnimetsässä. Retkelle osallistui oppaan lisäksi kolme henkilöä, ja mielenkiintoisimpia havaintoja olivat varoitteleva mustapyrstökuihipari sekä kapustarinna ja rantasipin sattumalta löytyneet munapesi.

Lintukävely Arboretumissa

Sunnuntaina 9.6. järjestettiin myös lintukävely Kouvolassa Arboretum Mustilassa. Opastetulle kävelykierrokselle alueen metsiin osallistui seitsemän henkilöä, ja päivän mielenkiintoisin havainto oli pesää rakentanut nokkavarpuspari.

Peltosirkku. Kuva: Juha Jokinen

Nuorten rengastusretki

Nuorille suunnattu rengastusretki järjestettiin perjantaina 28.6. Retkelle osallistui oppaan lisäksi yksi henkilö, ja sen aikana käytiin rengastamassa tuulihaukkojen pesäpoikasia.

Ekorallit (kesäkuu ja elokuu)

Kaksi kesän ekorallia järjestettiin perinteisesti.

Kesäkuun ralli oli lauantaina 8.6., ja sen kesto oli kahdeksan tuntia. Rallin tulokset ja parhaat havainnot:

1. Eero Hietanen, rallikunta Hamina, 111 lajia. Jalohaikara ja ruokosirkkalintu
2. Esa Partanen, Kotka ja Pyhtää, 103 lajia. Ruokosirkkalintu ja kangaskiuru
3. Mikko Laaksonen ja Samu Piha, Pyhtää, 100 lajia. Kaakkuri ja rastaskerttunen
4. Ari Eerola, Kotka ja Pyhtää, 99 lajia. Valkoselkätikka ja neljä viitasirkkalintua Laajakoskenjärvellä
5. Jukka Kivilompolo, Kouvola, 98 lajia. Nokkavarpunen ja liejukana
5. Eetu Paljakka, Miehikkälä, 98 lajia. Valkoselkätikka ja kiljukotkalaji
7. Juha Ojala, Kouvola, 93 lajia. Liejukana ja kyhmyjoutsen
8. Paula Uotila, Kouvola, 82 lajia. Lapa-sorsa, sepelhanhi ja kuovipoikue
9. Aleksi Rantala ja Maaria Seppälä, Kotka, 73 lajia. Ruokosirkkalintu
10. Sakari Tanttari, Kouvola, 66 lajia. Luhtakerttunen ja meriharakka
11. Joni Räsänen ja Jukka Rokkanen, Kotka, 57 lajia. Merikihu ja viitakerttunen

Elokuun ekoralli järjestettiin lauantaina 24.8., ja sen kesto oli kuusi tuntia. Tulokset ja parhaat havainnot:

1. Esa Partanen, rallikunta Kotka, 68 lajia. Kuovi, harmaasorsa, jalohaikara ja pikkutylli
2. Antto Mäkinen, Kotka, 65 lajia. Hömötiainen ja töyhtötiainen
3. Eetu Paljakka, Virolahti, 59 lajia. Jalohaikara ja kuusitiainen
4. Olli Kivinen, Iitti, 55 lajia. Haarahaukka, punasotka, räyskä ja hömötiainen
5. Juha Ojala, Kouvola, 43 lajia. Tundra-kurmitsa ja peltopyy

KyLY:n nuorisosaaston jäseniä syksyn 2024 yhteishavainnointipäivänä Virolahdella Pyterlahden ilmavalvontatornissa. Kuva: Eetu Paljakka

KyLY:n nuorisosaasto perustettu

Eetu Paljakka

On hienoa päästä toteamaan: KyLY:ssä toimii vihdoin oma nuorisosaasto. Se on haave, jota olen haudutellut kymenlaakso-istumisestani lähtien, eli kohta neljä vuotta. Olen kuitenkin pelännyt kasvavani eläkeikäiseksi ennen haaveen toteutumista, mutta onneksi näin ei käynyt. Meitä ei ole vielä montaa, mutta sen verran monta, että ryhmäksi voidaan kutsua. Ainut varsinainen pääsyaatimus on ikä, alle 29 vuotta, ja tietenkin kiinnostus lintuihin.

Lopullinen silaus ryhmän syntymiselle tapahtui syksyllä 2024, kun Virolahdella järjestettiin Etelä-Kymenlaakson lukioiden yhteiskurssi, joka yhdisteli biologiaa, maantiedettä ja kuvataidetta. Olin mukana kurssin järjestelyissä lintuoppaan roolissa, ja kaikeksi iloksi porukasta sattui löytymään lintuja harrastava nuori. Kun mukaan lisättiin vielä se yksi henkilö, joka osallistui nuorille suunnatulle tuulihaukkojen rengastusretkelle kesällä, niin kas! Siinä on meillä nuortenryhmä.

Ensimmäisenä syksynä ehdimme jo osallistumaan syksyiseen

yhteishavainnointipäivään Virolahdelta käsin. Pyterlahden ilmavalvontatornista saimme nuorin silmin sekä korvin haalittua kasaan enemmän lintulajeja kuin kukaan muu, ja 67 lajilla voitimme paikkojen välisen pinnakisan. Mainittavimpana havaintona nuori sirosuohaukka (aro-/niittysuohaukka), joka saalisteli kylän pelloilla koko päivän.

Vuodelle 2025 on jo suuret suunnitelmat. Tämänhetkistä porukkaa tuntuu kiinnostavan rengastus, joten sitä tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Lintuasemaretkikin on suunnitteilla syksyille, siitä tulee myöhemmin lisätietoja yhdistyksen nettisivulle. Mikäli olet linnuista kiinnostunut nuori ja ryhmäytyminen kiinnostaa, niin tule ihmeessä mukaan! Whatsapp-ryhmäämme pääsee mukaan matalalla kynnyksellä. Siellä jutellaan rennosti linnuista ja retkiseuraakin voi kysellä.

Kirjoittaja on KyLY:n nuorisovastaava.

E-mail: eetu.paljakka@gmail.com

SYKSY

Syksyn torniopastukset

Syksyn tapahtumakausi aloitettiin edellisen vuoden tapaan torniopastuksilla. Parituntisia opastuksia järjestettiin Haminassa Lupinlahden lintutornissa torstaisin syyskuun ajan. Lupinlahti oli kuitenkin syksyn ajan hämmästyttävän hiljainen, eikä mitään erityisiä harvinaisuuksia nähty.

Syyskaudella torniopastuksia järjestettiin ensimmäistä kertaa myös Pohjois-Kymenlaaksossa. Näitä Kouvolassa Nisoksen lintutornissa pidettyjä opastuksia oli sunnuntaisin syys- ja lokakuussa yhteensä seitsemän kertaa. Mielenkiintoisimpia havaintoja Nisoksen syysopastuksilla olivat mm. arosuohaukka 8.9., muuttohaukka ja pohjan- tai pikkusirkku 22.9., 24 muuttavaa hiirihaukkaa 29.9. sekä 13.10. havaitut 393 muuttavaa allia.

Lintukävely Häppilässä

Lauantaina 14.9. järjestettiin lintukävely Virolahdella Häppilän alueella. Osallistujia retkellä oli oppaan lisäksi vain yksi, mutta lintuja nähtiin mukavan monipuolisesti. Retken parhaita havaintoja olivat mm. sinirinta ja lukuisat lapinkirviset.

Syyslintupäivät

Virolahden kunta järjesti Syyslintupäivät jo kolmatta kertaa. Viikonloppuna 20.–22.9. järjestettyyn tapahtumaan sisältyi mm. linturetkiä ja torniopastusta, joissa yhdistyksemme oli mukana. Sää oli koko tapahtuman ajan erinomainen, ja sekä kävijöitä että lintuja riitti. Esimerkiksi hiirihaukkoja ja piekanoja muutti runsaasti, ja lauantaina 21.9. Talniemestä havaittiin kaikkiaan 1330 muuttavaa kurkea.

Syksyn yhteishavainnointipäivä

Syksyn yhteishavainnointipäivää vietettiin lauantaina 5.10. Päivän tarkoitukseksi oli laskea muuttavat linnut yhteisenä havainnointiaikana klo 7–13. Osallistuneiden paikkojen välillä oli myös pinnakisa, jonka tulokset ja parhaat havainnot seuraavassa:

1. Virolahti, Pyterlahti, näkötorni (Eetu Paljakka, Matilda Oksanen ja Milja Mäkelä), 67 lajia. Aro-/niittysuohaukka ja kangaskiuru
2. Hamina, Lupinlahti, lintutorni (Eero Hietanen ja osan aikaa Kari Autio, Raimo Harju ja Kimmo Leinonen), 65 lajia. Jalohaikara ja haarapääsky
3. Kotka, Hovinsaari, Hietasen altaan pengeri (Esa Partanen ja osan aikaa Mikko Pöyhönen ja Klaus Hypen), 64 lajia. Lapinkirvinen ja isokäpylintu

Valkoposkikhanhia
Elimäenjärvellä
lokakuussa 2017.
Kuva: Pekka Koskinen

Uusia IBA-alueita Kymenlaaksoon

Paula Uotila

Syksyllä 2024 BirdLife International vahvisti Suomessa yhdeksän uutta IBA-aluetta, joista kaksi sijaitsee Kymenlaaksossa. Näitä ovat Kouvolan eteläosassa sijaitseva Elimäenjärvi sekä Kouvolan ja Iitin alueella olevan Pyhäjärven kosteikot ja pellot. Kohteiden valintaan ja rajaukseen vaikutti mm. KYLY:n taannoinen MAALI-hanke, joka tuotti kullannarvoista tietoa näiden alueiden linnustosta.

Elimäenjärvi on säännöllisesti tulviva entinen järvi, joka on kuivattu pelloiksi 1950-luvulla. Alue on tärkeä monille muuttomatoilla levähtäville linnuille, mm. hanhille ja kahlaajille. IBA-kriteerilajit Elimäenjärvellä ovat valkoposkikhanhi ja tundrametsähanhi, joita esiintyy alueella muuttoaikoina usein suurinakin parvina.

Pyhäjärven IBA-alueen rajaukseen kuuluu sekä vesialueita että ympäröiviä pelloja. Seudun pellot ovat tärkeitä mm. muuttomatoillaan levähtäville hanhille. Kriteerilajeina ovat valkoposkikhanhi ja tundrametsähanhi sekä kolmantena äärimmäisen uhanalainen punasotka, joka pesii Pyhäjärven lahdilla.

IBA-alueet (Important Bird and Biodiversity Area) eli kansainvälisesti tärkeät lintualueet ovat BirdLife Internationalin hankkeen tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Maailmasta on vahvistettu tällä hetkellä yli 10 000 IBA-aluetta, joista 108 sijaitsee Suomessa.

Lisätietoja hankkeesta: www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba

4. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio ja Petri Ripatti), 58 lajia. Lyhytnokkahanhi ja pähkinähakki
5. Iitti, Mukulanlahti, lintutorni (Taina Väänänen ja Olli Kivinen), 55 lajia. Ruskosuohaukka ja uivelo
6. Hamina, Ristiniemi, Pikiniemi (Eero Parkko ja Liisa Parkko), 46 lajia. Sepelhanhi ja jalohaikara

Syysretki Arboretum Mustilassa

Lauantaina 19.10. järjestettiin opastettu lintukävely Kouvolassa Arboretum Mustilassa. Retkelle osallistui 19 henkilöä, ja mielenkiintoisimpia havaintoja päivän aikana olivat mm. pyrstötiainen, pyy, järripeippo ja isolepinkäinen.

Retkeläisiä syyslintukävelyllä
Mustilan Arboretumissa 19.10.
Kuva: Juha Ojala

Petolintumuuton seuraamiseen keskittyvän stajaustapahtuman osallistujia Virolahden lakakalliolla 20.10. Kuva: Eetu Paljakka

Kotkastajaus Virolahdella

Virolahden Lakakalliolla järjestettiin edellisvuoden tapaan petolintumuuton tarkkailuun painottuva stajaustapahtuma. Tapahtuma pidettiin sunnuntaina 20.10., ja osallistuja paikalla oli 7 henkilöä. Päivälle osui hieno muuttosää, ja mm. piekanoja nähtiin runsaasti. Muita mielenkiintoisia havaintoja olivat kolme maakotkaa, rengastettu töyhtötiainen ja Vilkkilänturan suunnalla kierrellyt sääksi, joka osoittautui kautta aikojen Kymenlaakson toiseksi myöhäisimmäksi.

TALVI

Syyskokoukset

Yhdistyksen sääntömääräinen syyskokous pidettiin Valkealan kirjastossa tiistaina 19.11. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2025 toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä saatiin tuoreita kuulumia edeltävänä viikonloppuna pideltystä BirdLife Suomen edustajiston kokouksesta. Syyskokoukseen osallistui kymmenen yhdistyksen jäsentä.

Yhdistyksen ylimääräinen syyskokous pidettiin 19.12. niin ikään Valkealan kirjastossa. Kokouksessa valittiin yhdistyksen puheenjohtaja ja hallitus vuodelle 2025, koska näitä ei virallisessa syyskokouksessa saatu valittua. Tähän kokoukseen osallistui kuusi yhdistyksen jäsentä.

Itsenäisyyspäivän ralli

Itsenäisyyspäivänä 6.12. kisattiin KyLY:n 38. itsenäisyyspäivän ralli eli talviralli. Rallialueena oli KyLY:n toimialue ja -aikana 6.30–16.30. Rallissa havaittiin yhteensä 71 lintulajia. Tulokset:

1. Pikkukaljakotkat (Joni Räsänen ja Jukka Rokkanen), 47 lajia. Ässät: fasaani ja peippo
2. Pelle ja Pyhtään Pelottomat (Ari Vuorio, Mikko Laaksonen ja Antto Mäkinen), 44 lajia. Ässä: pyy
3. Kellonuoret (Eetu Paljakka ja Matilda Oksanen), 43 lajia. Ässät: naurulokki, hiirihaukka ja maakotka
3. Hectopascal Flyers (Teo Ylätalo ja Veikka Kosonen), 43 lajia. Ässät: lehtokurppa, isokäpylintu ja urpiainen
5. Ankkapurhan punnertajat (Hanna Aalto, Janne Aalto ja Elissa Soikeli), 42 lajia. Ässät: mustalintu ja lehtopöllö
6. Gulls (Juha Ojala, Jani Salonen, Jarmo Kivilompolo ja Jukka Kivilompolo), 42 lajia. Ässä: peltopyy

Ekopinnakisa koko vuoden

Koko kalenterivuoden mittaiseen ekopinnakisaan osallistui 13 henkilöä. Ks. tarkemmin sivulla 13.

Pihakisa 2024–2025

Perinteinen talvikautinen pihakisa kesti joulukuun 2024 alusta helmikuun 2025 loppuun. Ks. tarkemmin s. 14–15.

*havaintoja ei ole vielä käsitelty RK:ssa/ARK:ssa

Tuoreimmat tiedot tulevista tapahtumistamme julkaistaan kotisivuillamme: www.kyly.fi/tapahtumat

Lintukymi-lehteen vastaanotetaan mielellään KyLY:n tapahtumissa otettuja valokuvia (muista kysyä lupa kuissa esiintyviltä henkilöiltä!) ja tapahtumiin osallistuneiden kokemuksia ja retkikertomuksia. Myös uusia tapahtuma- ja retki-ideoita saa esittää.

Lehteen tuleva materiaali: uotilapaula@gmail.com

Retkitoiveet ja -ideat: KyLY:n retkivastaava Eetu Paljakka, eetu.paljakka@gmail.com

Ekopinnakisa 2024

Esa Partanen ja Paula Uotila

Vuoden 2024 ekopinnakisassa oli ensimmäistä kertaa kaksi sarjaa: perusekosarja ja sähköpyöräsarja. Perinteiseen tapaan kaikki moottoriajoneuvot olivat perusekosarjassa kiellettyjä, mutta sähköpyöräsarjassa sai käyttää nimensä mukaisesti myös sähköavustettuja polkupyöriä.

Toinen uudistus kisassa liittyi tulosten ilmoittamiseen. Aiempina vuosina väliaikatulokset on ilmoitettu sähköpostitse kisan järjestäjälle kahden kuukauden välein, ja näistä on julkaistu Kylyverkossa väliaikaraportteja. Tällä kertaa saimme kuitenkin Helsingin Seudun Lintutieteellisen Yhdistyksen Tringan avustuksella käyttöömmme sähköisen pinnakisajärjestelmän, jonne osallistujat ilmoittavat tuloksiaan itsenäisesti omassa tahdissa. Järjestelmään ilmoitetaan kaikki havaitut lajit, kun aiemmin ekopinnakisassa ilmoitettiin järjestäjälle vain lajimäärä ja muutama paras laji. Pinnakisajärjestelmä mahdollistaa siis ensimmäistä kertaa kokonaisten lajilistojen tarkastelun, mukaan lukien ässälajit (vain yhden kisaajan havaitsemat lajit).

Seuraavassa ekopinnakisan 2024 lopputulokset pinnakisajärjestelmään tallennettujen tietojen mukaan. Sarjana kisaajilla on perusekosarja, ellei toisin mainita.

1. Jouko Hiltunen, Kotka, Aittakorpi, 200 lajia. Ässät: allihaahe*, kuovisirri, lampiviklo*, riskilä, sitruunavästäräki* ja vuorihempu
2. Veli-Matti Multanen, Hamina, Hevossaari, 181 lajia
2. Eetu Paljakka, Virolahti, Ylä-Pihlaja (9.6. asti Miehiikkälä, Saivikkala), 181 lajia, joista spontaaneja 180. Ässät: pikkukiljukotka* ja pohjansirkku
2. Eero Parkko, Hamina, Salmenkylä, 181 lajia. Ässät: ristisorsa ja munkkikorppikotka
5. Pia Nuotio, Kouvola, Jokela, 178 lajia, joista spontaaneja 162. Ässä: pähkinähakki
6. (1. sähköpyöräsarjassa) Jani Salonen, Kouvola, 177 lajia. Ässät: amerikantavi, peltoppy ja lapinpöllö
7. (6. perusekosarjassa) Esa Partanen, Kotka, Kotkansaari, 176 lajia, joista spontaaneja 176. Ässä: ruokki/kiisla
8. (7.) Ari Eerola, Kotka, Alahovi (31.8. asti Kotka, Laajakoski), 173 lajia
9. (8.) Markku Metso, Kouvola, Voikkaa, 162 lajia
10. (9.) Mikko Laaksonen, Pyhtää, Munapirtti, 148 lajia
11. (10.) Antto Mäkinen, Kotka, Otsola, 139 lajia
12. (11.) Joni Räsänen, Kotka, Kotkansaari, 106 lajia
13. (2. sähköpyöräsarjassa) Olli Griinari, Kotka, Ristinkallio, 81 lajia

Kisaajien kokonaismäärä, 13 henkilöä, oli viiden viime vuoden keskiarvoon nähden hyvin keskimääräinen. Osa kisaajista oli mukana pitkän tauon jälkeen, ja mukana oli myös yksi kokonaan uusi osallistuja.

Samoin voittotulos 200 lajia oli viime vuosien kisoja tarkasteltaessa tyypillinen, viiden viime vuoden keskiarvon ollessa 201

Yön yli kestävän retken voi tehdä myös polkupyörällä, vaikka se vaatiikin mukaan hieman enemmän tavaraa. Tämä ekoretki alkoi Kotkassa Meriniemen aallonmurtajalla iltastajilla, jonka tuloksena oli mm. reilut 50 muuttavaa suosirriä. Kotka 27.7.2024. Kuva: Esa Partanen

lajia. Kärkipäässä huomioitavaa on myös voittotuloksen takainen tasaisuus, eli toinen sija tasattiin kaikkiaan kolmen kisaajan kesken.

Kisaajien lajilistoja tarkastellessa on huomioitavaa, etteivät kaikki ässälajit ole suurharvinaisuuksia. Toki sellaisiakin joukkoon mahtuu – esimerkiksi toukokuussa Etelä-Kymenlaakson alueella kierrellyt munkkikorppikotka ja huhtikuussa Kouvolaassa havaittu amerikantavi päätyivät kumpikin yhden kisaajan listalle.

Vuoden 2024 ekopinnakisassa havaittiin yhteensä 231 lajia, joista kaikkien kisaajien havaitsemia oli 62. Kisan tarkemmat lajilistat löytyvät Tringan pinnakisapalvelusta osoitteesta kisa.tringa.fi. Lajilistoissa on myös harvinaisuushavaintoja, joita ei ole vielä käsitelty RK:ssa tai ARK:ssa.

Vuoden 2025 ekopinnakisa on jo hyvässä käynnissä, mutta mukaan voi tulla missä vaiheessa vuotta tahansa. Myös tänä vuonna käytämme Tringan pinnakisapalvelua, ja periaatteet ovat samat kuin vuoden 2024 kisassa. Kisaan voi osallistua osoitteesta kisa.tringa.fi, ja tarkempia tietoja KYLY:n ekopinnakisasta löytyy sivulta www.kyly.fi/toiminta/ekopinnakisa.

*havaintoja ei ole vielä käsitelty RK:ssa/ARK:ssa

Tämä Suomen lipun kanssa samaan kuvaan osunut ristisorsa oli ekopinnakisassa ässälaji eli vain yhden kisaajan havaitsema laji. Hamina 21.4.2024. Kuva: Eero Parkko

Pihakisalintuja Haminassa. Vasemmalta oikealle tikli, pikkutikkakoiras ja närhi. Kuvat: Eero Parkko

Talven 2024–2025 pihapinnakisa

Joni Räsänen

Männä talvena Kymenlaakson Lintutieteellisen Yhdistyksen perinteinen pihapinnakisa koki historiansa suurimman uudistuksen, kun pinnojen ilmoittamisessa alettiin käyttää 2024 ekopinnakisan tapaan Tringan pinnakisasivustoa.

Vähän jännitti, että miten hyvin vanhat pihakisailijat lähtevät mukaan uuteen systeemiin, jossa lajien ilmoittaminen jää kokonaan kisailijan itsensä vastuulle, eikä laiskuuteen taipuvainen kisa-vastaava tehnyt jokaviikkoisia kannustavia koonteja kisatilanteista.

Pelko oli kuitenkin turha, sillä yhteensä 31 kisaajaa ilmoitti kodistaan/pihaltaan näkemänsä lajit joului- ja helmikuun välisenä aikana. Suurin osa kisaajista oli vanhoja tuttuja, mutta oli mukana uusiakin tuttavuuksia.

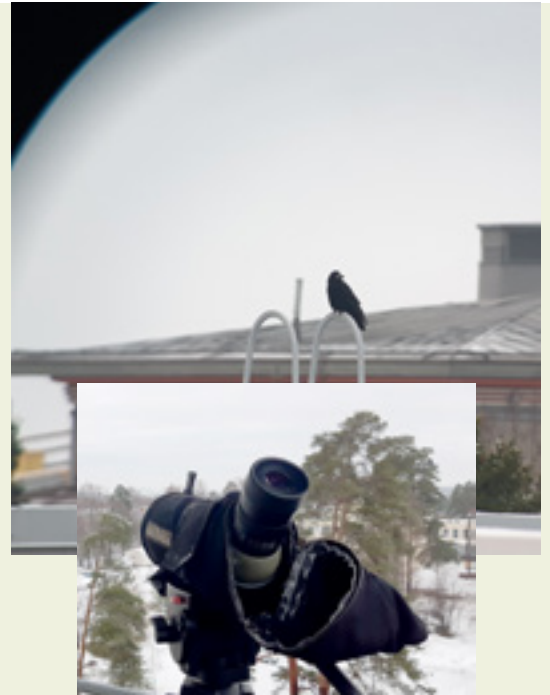
Lajeja kertyi yhteensä 80, joka on hiukan keskimääräistä enemmän. Talvi oli poikkeuksellisen lämmin, mutta alkoi joulukuun pakkasilla, jotka lienevät karkottaneet osan talvehtimista yrittäneistä linnuista. Pihlajanmarjoja oli runsaasti koko Suomessa, niinpä suuret räkättirastas- ja tilhiparvet saapuivat Kymenlaaksoon vasta tammikuussa, mutta niitä riittikin sitten helmikuulle asti runsain määrin.

Jokaisella kisaan osallistuneella pihalla havaittiin käpytikka, musta- ja räkättirastas sekä sini- ja talitiainen. Yli 90 prosentilla pihosta havaittiin myös harakka, punatulkku, naakka ja keltasirkku.

Ässälajeja (vain yhdellä pihalla nähtyjä) oli yhteensä 17. Eniten ässiä keräsi Seppo Grönlund Virolahden Kellovuorella: tavi, uivelo, maakotka ja naurulokki. Toiseksi eniten ässiä oli Olli Kivisellä Iitin Kymentaassa: kaakkuri, viirupöllö ja pohjantikka. Ässäilyssä kolmannen sijan vei Veli-Matti Multanen Haminan Hevossaaresta: lapasotka ja isokäpylintu.

Koko talvipihakisan voitto meni 48 lajilla Seppo Grönlundin pihalle Virolahdelle. Toiseksi sijoitui 46 lajilla Veli-Matti Multanen Haminassa. Kolmas sija jaettiin 41 lajiin yltäneiden iittiläläisen Olli Kivisen ja kotkalaisen Esa Partasen pihojen kesken.

Onnittelut kärkijengille! Ja kaikille kiitokset vaivannäöstä ja kisaan osallistumisesta. Ensi joulukuussa mennään taas.

Jouluaaton parvekestaajia kotkalaisittain, tuloksena mm. Kotkan keskustassa koko talven oleillut mustavaris.
Kuvat: Esa Partanen

Pihakisan 2024–2025 tulokset:

1. Seppo Grönlund, Virolahti, Kellovuoren havainnointiasema, 48 lajia. Ässät: tavi, uivelo, maakotka ja naurulokki
2. Veli-Matti Multanen, Hamina, Hevossaari, Santala, 46 lajia. Ässät: lapasotka ja isokäpylintu
3. Olli Kivinen, Iitti, Kymmentaka, 41 lajia. Ässä: kaakkuri, viirupöllö ja pohjantikka
3. Esa Partanen, Kotka, Kotkansaari, 41 lajia. Ässä: piekana
5. Eero Hietanen, Hamina, Hevoshaka, 40 lajia
6. Eero Parkko, Hamina, Salmenkylä, 39 lajia
7. Arto Immonen, Iitti, 38 lajia. Ässä: varpuspöllö
8. Mika Asikainen, Kouvola, Vuohijärvi, 30 lajia
8. Lasse Artevo, Kouvola, Melkunmäki, 30 lajia
10. Eetu Paljakka, Virolahti, Ylä-Pihlaja, 29 lajia
11. Olli Kivinen, Iitti, Kirkonkylä, Mukulanlahden lintutorni, 28 lajia
12. Joni Räsänen, Kotka, Kotkansaari, 26 lajia. Ässä: kottarainen
12. Risto Tuominen, Kouvola, Kuusankoski, 26 lajia. Ässä: nokkavarpunen
12. Olli Ojala, Kouvola, Palokorpi, 26 lajia
15. Hannu Sorsa, Iitti, Myllytöyry, 25 lajia
15. Rainer Kunnari, Hamina, 25 lajia. Ässä: metsähanhi
17. Petteri Riivari, 24 lajia. Ässä: pätkinähakki
18. Mikko Laaksonen, Pyhtää, Munapirtti, 23 lajia
19. Marko Tuominen, Kouvola, Korja, 22 lajia
20. Paula Uotila, Kouvola, Pikku-Palomäki, 21 lajia
20. Mari Grönlund, Hamina, Salmenkylän Tompurinmäki, 21 lajia
20. Aarre Paljakka, Kouvola, Ruotila, 21 lajia. Ässä: taviokuurna
23. Kari Virtanen, Iitti, Kymmentaka, 20 lajia
24. Ari Rasinkangas, Kouvola, Ummeljoki, 19 lajia
24. Pekka Uotila, Kouvola, Kuusankoski, Rauhanharju, 19 lajia
24. Tino Turkia, Kotka, Rauhala, 19 lajia
27. Lotta Kontra, Hamina, Tallinmäki, 18 lajia
28. Eeva Uronen-Hyötyläinen, Kouvola, Takaharju, 17 lajia
28. Hannu Kanerva, Loviisa, Ahvenkoski, 17 lajia. Ässä: koskikara
30. Olli Griinari, Kotka, Ristinkallio, 16 lajia
31. Jarmo Saarikko, Kouvola, Korja, 15 lajia

Nuori kanahaukka yllätti kuusankoskelaisen pihakisaajan loppiaisena. Kun haukka käyttäsi saalista pihakoivussa, siitä sai myös muutamia dokumenttikuvia. Kuva: Eeva Uronen-Hyötyläinen

Kuvapoimintoja vuodelta 2024

Koonnut Juha Ojala

Arktika-päivien jälkimainingeissa seilasi Kymenlaakson kaakkoiselle kulmalle munkkikorpikotka (*Aegypius monachus*). Virolahdelta Talniemen lavan ilmatilasta löydetty majesteettinen jättiläinen eteni hitaassa muuttolennessa Virolahdelta Haminaan ja siitä edelleen luoteeseen. Viimeinen havainto korpikotkasta tehtiin Kouvolan rajalta Honkalamminsuon kallioilta.

Munkkikorpikotka, Hamina Husula
28.5. Kuva: Eero Parkko

Riuttatiiroja (*Thalasseus sandvicensis*) voi hyvällä onnella havaita Suomen merialueilla kesäkaudella. Loppukesästä rannikkolinjalta ja ulkomeren luodoilta on mahdollista löytää myös riuttatiiran poikueita. Pesinnät ovat suurella todennäköisyydellä tapahtuneet Viron puolella, josta poikueet lähtevät kiertelemään poikasten vartuttua lentokykyisiksi. Kuvien riuttatiirat löytyivät Kotkan ulkosaaristosta elokuun puolivälissä.

Aikuinen (vasemmalla) ja nuori riuttatiira, Kotka Paha-Lakka 15.8. Kuvat: Jouko Hiltunen

Havainnot isohaarahaukoista (*Milvus milvus*) ovat olleet hiljalleen yleistymään päin. Kuvan yksilö löytyi Kouvolan Keltakankaalta, josta se jatkoi matalalla pohjoiseen. Havaintopaikka on Keltakankaan ekoteollisuuskeskuksen tuntumassa, joten yhtenä isohaarahaukan vierailupaikkana on hyvin voinut olla alueella sijaitseva jätekeskus ja sen jätekenttä.

Isohaarahaukka, Kouvola
Keltakangas 23.5. Kuva: Simo Jokinen

Selkälokki oli vuoden lintu 2024. Se on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi.

Selkälokki – vuoden 2024 projektilaji

Teksti: Eetu Paljakka, kuvat: Pekka Koskinen

Selkälokki valittiin BirdLife Suomen vuoden linnuksi jo kolmannen kerran – eikä syyttä. Tämän Suomessa erittäin uhanalaisen mustaselkäisen loppilajin pesimäkanta on ollut kovasti laskusuunnassa jo 1960-luvulta alkaen. Selkälokki on ollut vuoden projektilajina vuosina 2003 ja 2013, eli mukavan loogisesti noin kymmenen vuoden välein.

Selkälokin raju väheneminen johtuu monista syistä, kuten kilpailusta lähilaji harmaalokin kanssa, minkin aiheuttamista pesätuhoista ja talvehtimisalueiden ympäristömyrkyistä. Selkälokki on lokiksi perin harvinainen pitkän matkan muuttaja. Suomalaiset *fuscus*-alalajin selkälokkit, joiden maailmankannasta peräti puolet pesii Suomessa, talvehtivat Itä-Afrikassa ja saapuvat Suomeen muiden loppilajien perässä vasta huhtikuun aikana.

Vuoden selkälokkilaskentojen tavoitteena oli seurata erityisesti aiempien vuosien seurantalutojen kannankehitystä. Toki muidenkin paikkojen tulokset olivat hyvin tervetulleita. Lisäksi toivottiin havaintoja pesimäpaikkojen lentopokastuotosta ja eteläisempien harmaasel-

käisten ns. tuhkaselkälokkien (alalajit *graellsii*, *heuglini* ja *intermedius*) esiintymisestä. Tänä vuonna tuhkaselkälokkija ei ilmoitettu Kymenlaaksosta; viime vuosina niitä on kuitenkin havaittu lähes vuosittain.

Havainnot on koottu enimmäkseen Tiiran aineistosta. Yksittäisiä havaintotietoja olen saanut myös suoraan sähköpostitse, mutta nämäkin havainnot olen myöhemmin välittänyt Tiiraan.

Pesinnät

Kesän selkälokkilaskennat saatiin suoritettua merellä varsin kelpollisesti, vaikka pitkäaikaiset saaristokonkarit Tatu Hokin ja Urpo Koponen eivät päässeet kääntä entiseen malliin tekemään laskentoja. Tällä kertaa saaristossa kunnostautuivat etenkin Ari Vuorio (Pyhtää-Kotka) ja Jari Hostikka (Virolahti-Hamina-Kotka) retikavereineen. Havainnot puhuvat karua kieltään. Lähes kaikilla pesimäluodoilla tuntuivat selkälokkien pesinnät epäonnistuneen merkittävästi. Useilta luodoilta ei löydetty munapesiä lainkaan, vaikka lintuja oli paikalla. Tuollaisilla paikoilla sel-

kälokkit eivät juuri varoitelleetkaan, toisin kuin kiihkeästi poikueitaan puolustaneet harmaalokit. Kesän kehoon pesimämenestykseen lienee vaikuttanut mm. ympäristömyrkyjen ohella myös etelämpänä Euroopassa riehunut lintuinfluenssa.

Sisämaan selkälokeista saatiin ilahduttavasti enemmän tietoja kuin aiempina projektivuosina. Merkittäviksi tiedonkeruun lähteiksi osoittautuivat Facebookin paikalliset puskaradiot. Suur-Kouvolan suurimmalta sisävedeltä, Vuohijärveltä, sain tietooni useita mökkiläisten tekemiä havaintoja selkälokeista. Etenkin sisävesillä selkälokkihavaintoja voidaan pitää luotettavina, sillä laji on yleensä varsin rohkea ja näkyvä, eikä mahdollisuutta merilokkiin pitäisi olla ainakaan pesimäaikana. Maallikkohavaintojen lisäksi Juha Vesa ilmoitti selkälokkitietoja Jaalan Niskajärven lähialueilta ja Pekka Koskinen Iitin Kirkkojärveltä.

Poikastuotosta saatiin tietoja ainoastaan Klaus Laineelta parilta rannikon kohteelta sekä Juha Vesalta Jaalan Niskajärveltä. Lisäksi sain loppukesällä tietooni maallikkohavainnon selkälokin

onnistuneesta pesinnästä Valkealan Vuohijärvellä. Tämän varsin suppean otannan perusteella yhden selkälökkiparin keskimääräinen poikastuotto oli vaatimaton 1,2 lentopoikasta.

Muut keräntymät

Pesimäpaikkojen ulkopuolisista keräntymistä merkittävimmät mainittakoon tässä: 13.4. Kvl Lappalanjärvi 12 p (A. Vänskä, T. Ylätaalo ym.), 29.4. Kvl Elimäki Tolkki 10 p (J. Repo), 6.5. Mi Saivikkala 7 p (E. Paljakka, M. Oksanen), 1.5. Vi Ylä-Pihlaja 60 p (J. Ojala, J. Kivilompolo, J. Salonen), 9.5. Kvl Jaala Kyrönkylä 12 p (A. Vänskä).

Virolahden 60 linnun keräntymä on näinä vuosina poikkeuksellisen suuri. Merellä pesivät selkälokit voivat käydä kymmenien kilometrien päässä manta-reella ravinnonhaussa. Lisäksi vapun aikoihin selkälokin kevätmuutto on vielä käynnissä, mikä voi osaltaan selittää noin suuren määrän.

Lopputulema

Yhteensä pesimäaikaista selkälökkilaskentoja tehtiin 95 kohteella. Vuonna 2003 vastaava lukema oli 98 luotoa, vuonna 2013 puolestaan 100. Laskentojen tuloksia voidaan siis pitää vertailukelpoisina.

Selkälokin kannanlasku Kymenlaaksossa on ollut vuodesta 2013 peräti 75 %. Erityisesti kannanlasku on koskenut Itäisen Suomenlahden kansallispuiston aluetta ja sen suurimpia yhdyskuntia. Sisävesien yksittäisparien tilanne on ollut aineiston perusteella yllättävän samankaltainen koko 20 vuoden ajan.

Vain kuudella kartoitetulla selkälökkiluodolla laskettiin yli 10 pesivää paria. Suurin parimäärä, 12 paria, laskettiin kahdelta paikalta: Kotkan Luodonpovenkarilta sekä Virolahden Heinäluodolta. Näiden luotojen parimäärät ovat pysyneet jokseenkin samoina viimeisten 20 vuoden ajan. Vanhastaan merkittävimpien selkälökkiluotojen pesimätulokset on esitetty oheisessa taulukossa.

Selkälökkien kannanarvio Kymenlaaksossa vuonna 2024 on 160 paria.

Iso kiitos kaikille selkälökkihavaintojaan ilmoittaneille. Erityiskiitos Tatu Hokkaselle avusta ja vuosikymmenien merkittävästä työpanoksesta saaristolintujen kuten myös selkälokin osalta.

Selkälokin merkittävimpien entisten pesimäpaikkojen kannankehitys Kymenlaaksossa.

Paikka	parimäärä 2003	parimäärä 2013	parimäärä 2024
Hamina, Majakartti	51	6	10
Kotka, Lounimmainen Itäkari	101	67	9
Kotka, Eteläkari	42	19	0
Virolahti, Korkia-Huovari	63	40	5
Virolahti, Ryslät	49	5	3

Selkälokin parimäärät kohteilla, jotka laskettu projektivuosina 2003, 2013 ja 2024.

Laskettu parimäärä 2024 kohteilla, jotka laskettu myös 2013	134
Vuoden 2013 parimäärä em. kohteilla	533
Laskettu parimäärä 2024 kohteilla, jotka laskettu myös 2003	139
Vuoden 2003 parimäärä em. kohteilla	810

Kesäpukuisen selkälokin tunnistaa mustasta selästä ja keltaisista jaloista. Sen siipien kärjissä on vähemmän valkoista kuin toisella mustaselkäisellä lokillamme merilokilla.

Selkälokki pesii rannikolla, saaristossa ja sisävesien luodoilla. Nimialalajin maailmankannasta puolet pesii Suomessa.

Ensikertalaisen mietteitä talvilintulaskennasta

Teksti ja kuvat: Paula Uotila

Talvilintulaskenta on Luonnontieteellisen keskusmuseon koordinoima vapaaehtoisvoimin tehtävä laskenta, jolla tutkitaan muutoksia talvilinnustossamme. Laskennassa osallistuja laskee tietyn reitin kaikki linnut kolme kertaa talven aikana: syyslaskennassa marraskuun alussa, talvilaskennassa joulun jälkeen ja kevtälaskennassa helmi-maaliskuussa. Lintuhavaintoja ei merkitä kartalle, vaan yksilömäärät eritellään lajeittain ja biotoopeittain. Lintumäärien lisäksi tietoja kerätään säätilasta, lumen määrästä, käpy- ja pihlajanmarjatilanteesta ym. talven olosuhteista kertovista seikoista. En paneudu tarkemmin laskennan ohjeisiin vaan keskityn omiin kokemuksiini laskijanoviisina, sillä osallistuvin talvilintulaskentaan ensimmäistä kertaa vasta kuluneena talvena.

Ennen laskentaa

Talvilintulaskenta tuntui minusta aiemmin jotenkin kaukaiselta ja vaikealta. Olin kyllä kuullut siitä, mutta ehkä siitä ei ollut tiedotettu tarpeeksi konkreettisesti niin että olisin ymmärtänyt miten se toimii ja tajunnut, että minunkin tietotaitoni voisi siihen riittää. Asiaan tuli kuitenkin muutos vuonna 2023, kun Eero Parkko kirjoitti aiheesta Lintukymi-lehteen. Artikkelissa hän kävi läpi laskennan ohjeet pääpiirteittäin ja kertoi tuloksia omalta reitiltään. Tämä juttu sai minut ajattelemaan ”ehkä minäkin voisin”. Seuraavan kerran heräsin asiaan seuraavana talvena, mutta syyslaskentakausi oli silloin jo ohi, eikä minulla ollut reittiä mitä laskea. Syyslaskenta on jo marraskuun alussa, ja jos silloin ei ole erityisen talvinen sää, ei välttämättä tajua, että pitäisi miettiä jo talvilintuasioita.

Seuraavana talvena olin ajoissa heireillä. Suunnittelin muutenkin osallistumista, mutta asiaa vauhditti Luonnontieteellisen keskusmuseon lähettämä sähköposti, jossa ihmisiä kannustettiin laskennan pariin. Sähköpostissa oli linkki myös vapaiksi tulkittuihin laskenta-

reitteihin ja tietoa uusien reittien perustamisesta. Löytääkseni sopivan reitin katsoin läpi kotikulmieni vapaat reitit. Kouvolan keskustan lähellä olikin useita vanhoja reittejä, mutta reittikarttoja niissä ei ollut. Myös tämä oli aiemmin ollut epäselvää – olin tulkinnut etten vain osaa käyttää laskennan nettisivuja, kun en saanut karttoja esille. Lähetin siis Luomukselle sähköpostia ja tiedustelin karttoja itseäni kiinnostaville reiteille. Kävi ilmi, että mikäli netissä ei ole karttaa, ei sellaista ole enää tallessa. Tämä on harmi, koska olisi ollut mielenkiintoista elvyttää jokin vanha reitti.

Koska karttoja ei kuitenkaan ollut, oli perustettava uusi laskentareitti. Autottomana minun olisi hankalaa tehdä laskentaa kovin kaukana kotoa, joten helpointa oli perustaa reitti kotikulmille. Näin reitti tulee myös varmimmin laskettua, ja koska alueen tuntee valmiiksi, oli reitin suunnittelukin helpompaa. Uutta reittiä perustettaessa on kuitenkin huomioitava, ettei se mene päällekkäin jo olemassaolevien reittien kanssa.

Halusin reitilläni ehdottomasti palasen lähimetsää, jonka polut ja linnuston

tunsin ennalta. Metsässä kiertävää pururataa en kuitenkaan käyttänyt, koska siinä on talvisin hiihtolatu, jossa ei sovi kävellä. Metsäpolkujen jälkeen reitille tuli Ravikylän ja Marjonien asuinalueita sekä palanen keskustaa. Myös Marjonien lumenkaatopaikan alue ja siellä oleva pieni lampi pääsivät mukaan, koska lammella voisi joskus olla vesilintuja ja sen viereisissä talventörröttäjäpusikoissa joitakin siemensyöjiä. En kiertänyt reittiä suunnitteluvaiheessa kokonaan läpi, mutta Ravikylän alueella tein pientä pohjustusta, että sain reitille monipuolisesti omakotialueita ja mahdollisia ruokintoja. Eräs tietty varpuspaikka – erään pihan pensasaita – piti myös reitille asettaa, koska varpusen uhanalaistuminen on ajan kohtainen ilmiö, josta haluan reitiltäni tilastotietoja. Jos laskentaa jatkaa vuosia tai vuosikymmeniä, saattaa tulla todistaneeksi populaatiokokojen muutoksia myös paikallistasolla.

Lopulta reitin pituudeksi tuli hiukan yli 7 kilometriä, ja arvelin kiertäväni sen suunnilleen neljässä tunnissa. Lähetin suunnittelemani reittikartan Luomukselle, jossa se kirjattiin tietokantaan las-

Talvilintulaskentareittini alkupäässä on pari kilometriä metsää. Vanhan metsän alueella havaitsee usein mm. metsätiaisia.

kentaa varten. Mikäli siis perustaa uuden laskentareitin, siitä tulee ilmoittaa Luomukselle ennen laskentaa. Voi olla, että heillä on myös kommentteja tai parannusehdotuksia reittiä koskien, joten heidän hyväksyntänsä tarvitaan ennen laskennan aloittamista.

Syyslaskenta

Marraskuun alkuun sijoittuvan syyslaskennan tein 8.11. Lunta ei ollut silloin ollenkaan, joten maisema näytti vielä kovin syksyiseltä. Lämpötila oli viitisen astetta, eikä kummoista talvivarustusta tarvittu. Otin kuitenkin mukaan lisävaatetta sekä hiukan eväitä.

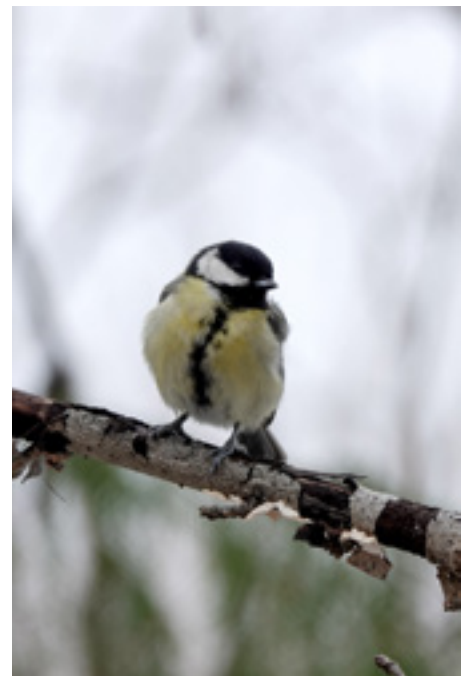
Olin määritellyt itselleni summittaisen aikataulun, jotta laskennan kokonaisuus pysyisi järkevänä ja kävelynopeus suhteellisen tasaisena. Melko hyvin aikataulussa pysyinkin, toki joissain kohdissa meni enemmän aikaa, jos laskettavana oli enemmän lintuja tai jos aikaa meni lajinmäärittelyyn. Toisaalta alueilla, joilla lintuja oli vähemmän, eteni laskentakin nopeammin. Oikeastaan tasapaino asiassa oli mielekästä – olisi

tylsää jos lintuja olisi hyvin vähän, mutta jos niitä olisi kaikkialla runsaasti, olisi homma työläämpää.

Reittini metsäosuudella havaitsin odotetusti paljon tali- ja sinitiaisia, ja myös mustarastaita ja närhiä oli runsaasti. Harvalukuisemmista metsälinnuista havaitsin hömö-, töyhtö- ja kuusitiaisia, mutta en esimerkiksi puukiipijää enkä hippiäisiä. Räkättirastaita oli liikkeellä runsaasti kaikissa biotoopeissa.

Myös kaupunkiasutuksen runsaimmat lajit olivat tali- ja sinitäinen, ja Ravikylässä havaitsin yllättävän paljon harakoita. Ruokintapaikkoja ei ollut kovin paljon, mutta siellä missä oli, oli sitten lintujakin. Ruokintojen ympärillä parveilevien lintujen laskeminen osoittautui paikoin hankalaksi, koska esimerkiksi pikkuvarpuset ja varpuset viihtyivät enimmäkseen tiheiden pensaiden sisällä. Toinen hieman päänvaivaa tuottanut asia oli yksilömäärien laskeminen pelkkien äänihavaintojen perusteella.

Kotiin päästyäni laskin yksilömäärät yhteen ja yllätyin runsaimpien lajien määristä. Talitiaisia oli 136 yksilöä ja si-

Talitainen oli selvästi runsain laji kaikissa kolmessa laskennassa.

nitiaisiakin 60. Kokonaislajimäärä oli 19 ja kokonaisyksilömäärä 379, ja yllättävin havainto oli Ravikylässä puussa istunut yksinäinen sepelkyyhky.

Mustarastaita näkyi suhteellisen tasaisesti kaikissa laskennoissa. Kevätlaskennassa kuului jo lauluakin.

Näkymä Ravikylästä hyppyrimäelle kevätlaskennassa 5.3.2025.

Talvilaskenta

Talvilaskennan tein laskentajakson alussa 27.12. Sää oli syyslaskentaa talvisempi ja luntakin oli maassa, mutta pakkasta ei ollut juurikaan. Suurimmat lintukeräntymät havaitsin suunnilleen samoilla alueilla kuin syyslaskennassa, mutta metsässä oli lintuja huomattavasti vähemmän. Jotkut lajit näyttivät viihtyvän samoissa paikoissa kuin syyslaskennassa – esimerkiksi Ravikylä tuntui olevan edelleen täynnä harakoita, ja pikkukäpylintuja löytyi samoista kuusista kuin syyslaskennassa. Räkättirastaita oli liikkeellä edelleen, ja lisäksi näin talven ensimmäisen tilhiparven. Kaiken kaikkiaan suurin ero syys- ja talvilaskennan välillä tuntui olevan se, että syyslaskennassa lintuja näkyi tasaisemmin kaikkialla, kun taas talvilaskennassa ”tyhjiä” alueita oli enemmän ja monet linnut olivat keskittyneet kaupunkialueen ruokinnoille.

Talvilaskennan lajisaldoksi tuli 19 eli sama kuin syyslaskennassa, mutta yksilömäärä, 432, oli suurempi. Vaikka lintuja oli paikoin vähemmän kuin syyslaskennassa, yksilömäärää kasvattivat sekä tilhiparvi että ruokinnoilla olleet pikkuparvet ja keltasirkut.

Kevätlaskenta

Kevätkaudella laskentapäiväkseni valikoitui 5.3. eli aivan jakson loppu, kun

viimeinen päivä olisi ollut 6.3. Sääet olivat olleet jakson aikana usein huonoja, ja silloin kun ne olivat parempia, oli itselläni muita esteitä.

Laskennan alussa lämpötila oli nol-lan tienoilla ja satoi hiljaksen räntää. Metsässä havaitsin lintuja tavanomais-ta vähemmän, mikä varmaankin johtui säätilasta. Edellisiin laskentoihin verratuna kevään merkkejä oli kuitenkin il-massa: tali- ja sinitiaiset lauloivat, kuten myös kaksi kuusitiaista, hömötiainen, puukiipijä, mustarastas ja vihervarpunen. Ravikylässä havaitsin myös yksinäi-sen harmaalokin, joka teki matkalentoa luoteeseen.

Kuten sanottua, laskentareittini kul-kee Marjoniemen lumenkaatopaikan vierestä. Kevätlaskennassa se osoittautui kuitenkin huonoksi valinnaksi, sillä kau-punki oli asettanut polulle kulkuesteet, etteivät ulkoilijat pääsisi lumenkaatopai-kalle ja jäisi mahdollisesti lumikasojen alle. Pohdin esteiden ylittämistä, mutta se osoittautui vaikeaksi, joten ei auttanut kuin kiertää estetty alue ja saapua toisel-le puolelle jatkamaan. Kiertäminen kesti puoli tuntia, mikä ei varsinaisesti ilah-duttanut, etenkin kun lämpötila lähen-teli viittä astetta ja olin pukunut päälleni toppahousut ja villapaidan. Tämä siis huomioksi sekä itselleni että muillekin ensikertalaisille: kannattaa suosia ker-

rospukeutumista myös niin päin, että ylimääräisten vaatteiden riisuminen on mahdollista. Itselläni näin ei ollut, mutta ehkä olen ensi kerralla viisaampi.

Lajeja havaitsin kevätlaskennassa 21 ja yksilöitä 321. Vaikka laskennan lop-pupuuolisko oli hikistä hommaa, kesti laskenta lopulta suunnilleen saman ajan kuin aiemmatkin. Lintujen vähäisem-män määrän vuoksi olin kävellyt osan reitistä nopeammin kuin syksyllä ja tal-vella, joten puolen tunnin tauko välissä ei varsinaisesti pidentänyt kokonaisai-kaa.

Lopuksi

Kaikki kolme laskentaa suoritettuani saatoin vertailla tuloksia. Marjalintu-huippu oli nähtävissä: räkättirastai-ta havaitsin syys- ja talvilaskennassa, mutta en enää kevätlaskennassa. Tilhiä näin pelkästään talvilaskennassa. Myös vuodenaikojen vaihtelu näkyi, sillä syys-laskennassa havaitsin mahdollista tal-vehtimistä yrittävän sepelkyyhkyn, kun taas kevätlaskennassa taivaalla lensi jo harmaalokki. Yleisimpien lajien määrät olivat laskennoissa suunnilleen samaa luokkaa, vaikkakin kiinnitin huomiota närhien määrän laskuun syyslaskennan 20 yksilöstä kevätlaskennan kahteen. Keltasirkulla ja pikkuparvella taas kävi päinvastoin, mikä varmaankin joh-

Punatulkuja havaitsin jokaisessa laskennassa, mutta määrät eivät olleet kovin suuria.

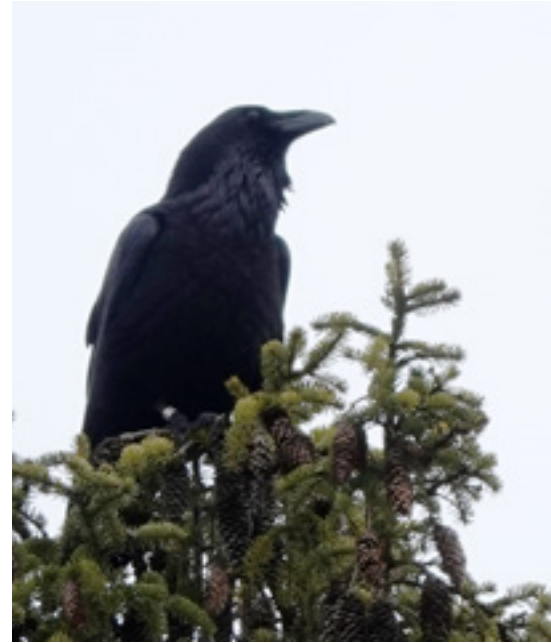
tui siitä, että toisin kuin syyslaskennassa, talvi- ja kevätlaskennoissa ne olivat pakkautuneet ruokintapaikoille.

Kaiken kaikkiaan talvilintulaskenta oli mielenkiintoista eikä reitin suunnittelukaan ollut vaikeaa. Myös kommunikointi Luomuksen kanssa oli sujuvaa ja miellyttävää. Suosittelenkin kaikkia talvilintulaskennasta kiinnostuneita ensikertalaisia ottamaan yhteyttä Luomukseen asian tiimoilta.

Lisätietoja talvilintulaskennasta:

Talvilintulaskenta Luomuksen sivuilla: tietopankki.luomus.fi/linnustonseuranat/lintulaskennat-ja-seurannat/talvilintulaskenta

Parkko, Eero: Talvilintulaskenta. Lintukymi 2023, s. 45–49. Luettavissa kotisivuillamme osoitteessa www.kyly.fi/yhdistys/lintukymi.

Lumenkaatopaikan alueella kierteli kevätlaskennassa korppi. Vasta valokuvista huomasin renkaan sen jalassa, mutta harmikseni rengasta ei kuvista saanut luettua.

Vinkkejä ensikertalaiselle:

- Suunnittele reitti alueelle, jonka tunnet ennestään. Huomioi kuitenkin, ettei tule päällekkäisyyttä muiden reittien kanssa.
- Mieti reitin pituutta ja arvioi siihen kuluva aikaa. Jos tarvetta, kulje reitti etukäteen ennen sen ilmoittamista Luomukselle ja muokkaa sitä tarvittaessa. Huomioi, että reitti pitää pystyä kulkemaan myös lumisina talvina.
- Onko reitti sellainen, että joku toinenkin voi tarvittaessa laskea sen? Mitä ahkerammassa käytössä olevia metsäpolkuja valitsee, sitä helpompi reitti on neuvoa aluetta tuntemattomallekin.
- Ota laskentaan mukaan vähintään kiikarit ja muistiinpanovälineet. Jos reitillä on esim. vesistöjä, saattaa kaukoputkeakin tarvita.
- Pukeudu säänmukaisesti. Laskennassa kävelyvauhti on hidas, joten kylmä saattaa iskeä yllättävän helposti. Muista myös eväät ja riittävästi juotavaa.
- Havainnot kannattaa ilmoittaa laskennan jälkeen mahdollisimman pian, kun ne ovat vielä tuoreessa muistissa.

Kevätlaskennassa pääнваиваа tuotti reittini katkaiseva kulkueste, jonka jouduin kiertämään.

Pähkinänakkelinaaras ruokkimassa pesäpoikasta. Huomaa muuraus pöntön katonrajassa.

Pähkinänakkelin esiintymisestä Kymenlaaksossa

Teksti: Klaus Laine, kuvat: Tuula Nironen

Kirjoituksessa käsitellään pähkinänakkelin (alalaji europaea) esiintymistä Kymenlaaksossa kymmenen vuoden ajalta vuosina 2015–2024. Pesimäkanta alkoi yleistymään vasta 2020-luvulla. Mielenkiintoisinta olivat yksin pesintää yrittäneet pähkinänakkelinaaraat.

Kymenlaakson muuttuneessa linnustossa yksi mielenkiintoisista uusista pesimälajeista on pähkinänakkeli, jonka ensipe-sintä varmistui Haminan Ristiniemestä vuonna 2010. Samalla lintuharrastajien havainnot nakkeleista yleistyivät, mutta ilmoitukset jäivät yleensä lajitasolle. Pähkinänakkelista on kuitenkin Suomessa maastossa hyvin nähtynä erotettavissa kaksi rotua, *europaea* ja *asiatica*. Syksyllä 2014 aloin etsiä nakkeleita järjestelmällisesti lähinnä Kymenlaakson rannik-

kokunnista niille sopivista elinympäristöistä tarkoitukseni selvittää nakkeli-
rota ja sukupuoli.

Pähkinänakkeli luetaan vaelluslintuihin, joilla naaraat ovat koiraita liikkuvampia. Siten sukupuolijakauma mahdollisesti kertoisi, ovatko havaitut yksilöt vaeltajia vai alueen pesimäkantaa. Ensimmäisinä vuosina naaraita näkyikin hie-
man koiraita enemmän, ja nakkelit hävisivät yleisesti talvireviireiltä viimeistään huhtikuun alun lämpöaallon myötä.

Selvimmän naarasvoittoisuus näkyi v. 2016, jolloin naaraista löytyi 19 ja koiraita 11 yksilöä. Myöhemmin pesimäkannan vakiinnuttua sukupuolijakauma tasoittui ja alkoi muuttua enemmän koirasvoittoiseksi. Koiraat ovat etenkin keväällä helpommin löydettävissä laulun takia. Vuonna 2024 koiraita löytyi 30 ja naaraista 26 yksilöä.

Pähkinänakkelin sukupuolen ja rodun määrittäminen vaatii hyviä havainto-olosuhteita, ja usein löytöpaikalle joutuinkin laittamaan tilapäisen siemenruokinnan nakkelin tarkempaa määrittystä varten. Muutaman päivän kuluttua paikalla käytäessä ne kantoivatkin siemeniä jatkuvasti varastoon, ja määrittäminen oli helpompaa vain muutaman metrin etäisyydeltä.

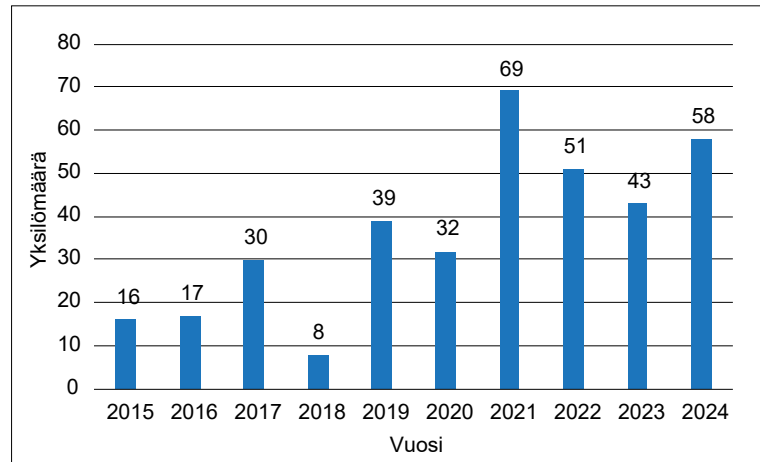
Atrapin käytöstä oli huomattavasti vähemmän hyötyä määrittäksessä, koska atrapille tulleet linnut jäivät lähes poikkeuksetta korkealle puiden latvuksiin hermostuneesti tuittailemaan. Koiraat tulivat myös atrapille hanakammin kuin naaraat. Osa naaraista ei reagoinut atrapiin lainkaan, joten sen käyttö olisi vääristänyt sukupuolijakaumaa.

Pähkinänakkeleiden värittäminen vaihtelee paljon, ja rodun määrittäksessä joutui käyttämään useiden tuntomerkkien yhdistelmää. Muutamat koiras-*europaeat* olivat hyvin valkeita alapuolelta myös kupeiden takaosasta vieden määrittäksen helposti *asiaticaan*. Etenkin keväällä koiraat pörhistelivät kuitenkin laulaessaan kastanjanruskeat kupeiden höyhenet näkyvillä, jolloin määrittäminen oli helpompaa kuin syksyllä. Silloin saman koiraan kupeet saattoivat näyttää puhtaana valkeilta höyhenten ollessa tiiviisti ruumista vasten. Muutamat näkemäni *asiatica*-koiraat olivat laulaessaan aina kupeiltaan valkeita.

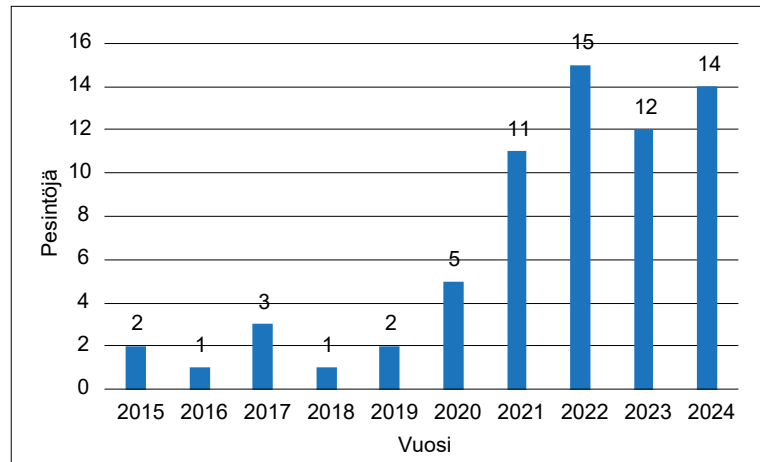
Myös *europaea*-naaraat liikkuivat keväisin usein niille tyypilliset ruosteentupaiset kupeiden höyhenet näkyvillä ja niiden sukupuolen määrittäminen oli helpompaa kuin syksyllä, jolloin sukupuolen joutui määrittämään maastossa alaperän väristä.

Pähkinänakkelin vuosi

Pähkinänakkelin yksilömäärää ei ole laskettu kalenterivuosiin mukaan, vaan vuosittaiseksi lukumääräksi on kirjattu pesimäkausien väliseltä ajalta havaitut yksilöt. Tällä tavoin vaellusnakkelit tulevat näkymään vain yhden vuoden yksilö-

Pähkinänakkeleiden (alalaji *europaea*) yksilömäärät Kymenlaaksossa vuosina 2015–2024.

Pähkinänakkeleiden varmistettujen pesintöjen määrät Kymenlaaksossa vuosina 2015–2024.

Pähkinänakkelikoiras pesäkololla.

Pähkinänakkelin äskettäin pesästä lähtenyt naaraspoikanen.

määrässä. Siten esimerkiksi ensimmäisen vuoden 2015 havainnoissa on mukana jo syksyllä 2014 nähdyt yksilöt, ja viimeiset kauden havainnosta ovat pesimäkauden lopulta. Maastopoikasia ei ole laskettu vuosittaisiin yksilömääriin.

Ensimmäiset ennen havaitsemattomat pähkinänakkelit ovat löytyneet jo heinäkuussa, mutta yleisemmin niitä on alkanut löytymään vasta sulkasatokauden päätyttyä elokuun lopulla, usein jättipalsamikasvustoista keräämässä siemeniä talvivarastoon. Uusia *asiaticoja* on alkanut näkymään vasta lokakuusta lähtien.

Kymmenen vuoden aikana löytyi rodulle määrättyä yhteensä 363 *europaea* ja 24 *asiaticaa*. *Asiaticojen* osuus oli vain 6 %, ja kolmena syksynä niitä ei löytynyt ainuttakaan.

Pesinnästä

Ajanjaksolta varmistui 66 pesintää 30 eri reviiriltä. Kymenlaaksossa pesäpaikat ovat usein jättipalsamia kasvavissa tervaleppälehdoissa, jotka rajoittuvat joltain laidaltaan vanhaan männikköön. Pesä on löytynyt käpytikankoloista männiköistä hyvinkin korkealta. Pesäkolot ovat yleisesti 7–8 metrin korkeudella, mutta vaihteluväli on 2–18 metriä. Yleisimmät

pesäpuut ovat tervaleppä, haapa ja mänty, tässä järjestyksessä.

Neljä pesää on löytynyt tiaispöntöstä, joissa lentoaukko on läpimitaltaan 30–32 mm. Pähkinänakkeleille tämän kokoinen lentoaukko on sopivan ahdas, eikä sitä tarvitse muurata. Muurausta ne tekevät kuitenkin pöntön katonrajaan lentoaukon yläpuolelle sekä ulko- että sisäpuolelle.

Mikäli pähkinänakkelin yrittää saada pönttöön pesimään, kannattaa tiaispönttö asettaa mahdollisimman korkealle avoimelle rungolle. Pöntön pohjalle asetetut lahoppun palaset ja männynliuskat saattaisivat edesauttaa sen valintaa pesintään.

Onnistuneesti pesineet nakkeliarit ovat usein käyttäneet samaa koloa usean vuoden ajan. Muutaman kerran eri vuosina samalla reviirillä asustaneet mutta eri pähkinänakkeliparit ovat valinneet pesintään saman kolon, vaikka alueella olisi ollut tarjolla muitakin käpytikankoloja.

Pesinnän varmistaminen on helpointa maaliskuuhuhtikuun vaihteessa, jolloin pesänrakennus on meneillään. Koiraat laulavat silloin aktiivisesti ja naaraat rakentavat pesää laulupaikan läheisyydessä.

Haudonnan alettua huhtikuun loppupuolella koiras lopettaa laulamisen lähes kokonaan. Vähäistä laulua on kuulunut uudelleen touko-kesäkuun vaihteessa

poikasten lähtiessä pesästä. Vielä touko-kuussa aktiivisesti laulaneet koiraat ovat olleet parittomia.

Lähes kaikki pesät olivat korkealla tikankoloissa, joten muna- ja poikasmäärät jäivät selvittämättä. Alkuvuosina yritin saada poikasmäärän selville heti pesästä lähdön jälkeen, mutta se osoittautui hyvin hankalaksi. Lentopoikaset siirtyivät nopeasti puiden latvustoon ja olivat hiljaisia. Kerjuuääniä kuului vain hetkittäin emon käydessä ruokkimassa poikasia. Seitsemästä pesueesta saatiin lentopoikasten määrä selvitettyä ja nuoria niissä oli 4–6 yksilöä. Poikaset lähtivät pesistä 25.5.–9.6., usein heti kesäkuun ensimmäisinä päivinä. *Europaeen* ja *asiatican* sekapesintöjä varmistui kaksi.

Naaraspesinnät

Mielenkiintoisinta pähkinänakkeleiden pesinnöissä ovat tapaukset, joissa koirasta ei ole näkynyt lainkaan pesinnän yhteydessä. Ensimmäisen tällaisen pesinnän havaitsin Kotkan Katariinassa jo vuonna 2011. Talvella alueen ruokinnalla kävi kädellä syömässä kaksi hyvin eriväristä pähkinänakkelia. Toinen oli alapuolelta hyvin punertava ja toinen valkeahko. Lintuja oletettiin pariskunnaksi selvän värieron takia. Myös itse määritin sukupuolet tuolloin

vielä virheellisesti. Ihmettelin kuitenkin, kun paikalta ei koskaan keväällä kuulunut pähkinänakkelin laulua, vaikka samoihin aikoihin toisella reviirillä pariton koiras lauloi todella innokkaasti. Lopulta päätelin tilanteesta virheellisesti, vailla parempaa tietoa, että pariutuneet nakkelikoiraat eivät juurikaan laula. Linnuista on kuitenkin runsaasti valokuvia, joista alaperän värityksestä ne molemmat pystyi myöhemminkin määrittämään naaraiksi. Pariskunta rakensi myös pesää käpytikankoloon, mutta poikasia ei pesään koskaan ilmaantunut. Syy selvisi näin vasta jälkikäteen.

Hyvin samankaltainen tapaus oli Kymenlinnassa vuonna 2019, jolloin talven vietti ruokinnalla kaksi naarasta tiiviisti yhdessä liikkuen ja keväällä pesää rakentaen.

Edellä mainittujen tapauksien lisäksi on kolmella eri reviirillä yksinäinen pähkinänakkelinääras rakentanut pesää ja ilmeisesti myös muninut. Näille tapauksille on yhteistä se, että edellisenä kesänä samoissa pesäkoloissa naaraat ovat onnistuneesti kasvattaneet poikasia koiraiden

kanssa. Koiraat ovat reviirillä myöhemmin kuolleet ja naaraat ovat jääneet pesäpaikalle yksin. Eräässä tapauksessa nakkeli pari kasvatti kahtena kesänä peräkkäin samassa kolossa onnistuneesti poikaset maailmalle. Kolmantena talvena reviiriltä on koirasta viimeinen havainto marraskuulta. Keväällä naaras oli yhä paikalla ja korjaili vanhan pesäkolon muurausta. Vietin 2.6. pesäpaikalla pitemmän aikaa ja seurasin, olisiko kololla mitään liikettä. Lopulta naaras lennähti kolosta ulos ja palasi 15 minuutin kuluttua takaisin ilman, että sillä olisi ollut ruokaa nokassaan. Toisen yksinäisen naaraan pesäkololla vietin 16.5. pitemmän aikaa, mutta nakkelist ei näkynyt vilahdustakaan. Lopulta atrapin avulla kolosta lennähti välittömästi ulos naaras kiivaasti tuittaillen.

Olen käynyt kymmenillä pähkinänakkelin poikaspesillä, ja ruokinta on toukokuun puolivälissä jo hyvin vilkasta. Mielestäni tapaukset osoittavat selvästi, että naaraat ovat edelleen hautoneet vesimuniaan.

Kaikki pesivät parit ovat käyneet talvisin ruokinnoilla, eikä yhtään ruo-

kinnoista täysin riippumatonta reviiriä ole löytynyt. Alkusyksyisin nakkeleita on löytynyt parhaiten jättipalsamikasvustoista siemeniä varastoimasta, mistä ne ovat talvisin siirtyneet lähimmille ruokinnoille. Talven ne ovat viettäneet pareittain reviireillä, mikäli puoliso on vain löytynyt. Joskus samalla ruokinnalla on käynyt koko talven kolme pähkinänakkelia, koiras ja kaksi naarasta. Kaksi koirasta ei ole koskaan viihtynyt samalla ruokinnalla pitkään. Koiraat suhtautuvat toisiinsa hyvin vihamielisesti tuittaillen, ja tappelut ovat niiden kesken yleisiä.

Pähkinänakkelin reviirin valinnassa ratkaisevaa on varastoitavien siementen esiintyminen, ja talviruokinnan yleisyys tulevaisuudessa vaikuttanee lajin runsastumiseen. Nykyisin Kymenlaaksossa voi alkukeväällä parhaila paikoilla kuulla kolmen pähkinänakkelikoiraan kilpalaulantaa 200 metrin välein.

Kiitokset Tuula Nirosole sinnikkästä retkiseurasta. Lukuisat Tuulan valokuvat ratkaisivat myös monia sukupuolenmäärittäyksiä.

Naaraspähkinänakkeli etsimässä jättipalsamin siemeniä.

Hiirihaukka vai kanahaukka?

Teksti: Seppo Vuolanto, kuvat: Kari Kytö

Isot haukat tarvitsevat vankkoja oksia pesiään varten. Pesiä käytetään pitkään ja korjaillaan vuosittain, jolloin niiden paino kasvaa. Viime vuosina haukanpesien putoamiset ovat lisääntyneet, sillä talousmetsissä oksat ovat usein liian heikkoja. Pesiä putoaa alas talvisin lumikuorman vaikutuksesta taikka myöhemmin keväällä, kun pesään tuodaan uutta materiaalia. Kesällä poikaset kasvavat ja niiden paino nousee, ja silloinkin tapahtuu pesille samanlaisia onnettomuuksia.

Kari Kytö dokumentoi erikoisen tapauksen kesällä 2024 Miehikkälässä. Juhannusviikolla, 17.6.–18.6. välisenä yönä riehui ukkostrombi, yksittäisiä puita kaa-

tui juurineen, ja vettä satoi yli 20 mm. Todennäköisesti tuolloin uuteen haukanpesään tuli niin paljon lisää painoa, että se putosi poikasineen maahan. Kari oli illalla 18.6. vaimonsa ja Hippu-koiran kanssa iltalenkillä tietämättä mitään tämän pesän olemassaolosta. Jo kahdesti aikaisemmin lähes samassa paikassa oli kanahaukan pesä pudonnut maahan pesinnän jälkeisenä talvena. Hippu pysähtyi ja alkoi tuijottaa: haukanpoikasia maassa! Kydöt miettivät kanahaukkojen pelastamista pedoilta. Pudonneet pojat siirrettiin suuren kiven päälle turvaan pedoilta vajaan sadan metrin päähän. Kanahaukkakin varoitti kuuluvasti kiittäen läheisyydessä. Muutama soitto tutuille lintujen rengas-

Poikaset maassa 18.6.2024.

Hiirihaukkaemo tuomassa ruokaa 29.6.2024.

Jos löydät maahan pudonneita haukanpoikasia, voit nostaa ne ison kiven tai siirtolohkareen päälle, jos sopiva kivi sattuu olemaan lähistöllä. Emot löytävät kiven päälle suojaan nostetut poikaset niiden kerjuuäänten perusteella.

tajille, ja kanahaukat oli rengastettu ja jätetty kiven päälle emojensa hoitoon. Läheiseltä metsäautotieltä Kari kävi muuttaman kerran kiikaroimassa haukkakiven tilannetta. 27.6. toinen poikasista söi juuri isoa käärmettä. Kari pystytti tuoli-piilokojun kuvaamisen ajaksi, riittävän kauas kivistä. 29.6. Karille yllätyksenä kivelle toikin syötävää hiirihaukka! 1.7. poikanen söi kivelle tuotua kärppää. Mutta sen jälkeen kiven päällä ei enää ollut haukanpoikasia. Kivistä irronneista sammalista päätellen ilmeisesti kettu tai ilves oli päässyt kiven päälle. Haukanpoikasia ei löytynyt, mutta kiven ympärys maassa oli kauttaaltaan haukan lannan peitossa. 11.7. hiirihaukka tuli vielä ki-

ven yläpuolelle lentämään ja varoittelemaan äänekkäästi. Vähän arvoituksesi jäi, olisiko ehkä yksi poikanen saattanut kuitenkin selviytyä hengissä. Kari kertoo myös ihmetelleensä, että kaksi kanahaukan pesää oli melko lähellä toisiinsa, molemmat vanhoissa kuusikoissa. Edellä kerrotun perusteella julkaisimme Kaakonkulmassa 15.8.2024 tarinan hiirihaukasta, joka ruokki pesänsä mukana pudonneita kanahaukan poikasia. Kirjan taittovaiheessa meille tekijöille syntyi kuitenkin epäily vielä siitä, ovatko molemmat poikaset todella kanahaukkoja. Ne olivat erivärisiä, vaalea ja tumma. Toisen poikasen rinnan väritys muistutti jotenkin hiirihaukkaa. Nuorina kaikkien

petolintujen pojat ovat valkeita ja vaikea tunnistaa lajilleen. Sen vuoksi Suomen petolintugurulta Dick Forsmanilta päätettiin vielä pyytää lajinmäärittystä. Dick vastaa, että molemmat pojat ovat hiirihaukkoja! Edellisen kerran pyysin Dickin määrittämään kuolleena Vilkkilästä löydetyn petolinnun. Se oli arohiirihaukka – ei pesi Suomessa.

Lähde:

Vuolanto, Seppo ja Kytö, Kari: Lintujen lumoissa, kaakossa ja maailmalla. Reuna Publishing House. Kirja ilmestyy toukokuussa 2025.

Ruoan odottelua 29.6.2024.

Haukkojen sijaiskotina toiminut pesäkivi.

Kesäkuun 2024 pöllöhavaintoja

Teksti ja kuvat: Lassi Kujala

Etsiskelin kesäkuussa 2024 sarvipöllöreviirejä Valkealan suunnalla saadakseni joitakin kuvia iltahämärissä saalistelevista emolinnuista. Näissä puuhissa ollessani ajauduin vähitellen myös Pihlajasaari–Mietunaho-alueelle.

Olin 14.6. Pihlajasuon lounaispuolella sijaitsevan suuren peltoalan (jatkossa Kuoppamäki) laidalla ja koetin saada näkyviini mahdollisesti tällä paikalla saalistelevan sarvipöllön. Olin tehnyt tätä samaa aiemmin jo monessa muussa paikassa mutta tuloksetta.

Samassa näin vaalean välähdyksen pellolla olevan metsäsaarekkeen ja reuna-metsän väliin jäävästä kapeasta aukosta. Taustalla olevan peltoalan yllä matalalla

lensi lintu, jonka vaaleista osista tuo välähdyks oli peräisin. Ilman tuota pientä valon tuikahdusta ei tätä jatkokertomusta olisi kenties tarvinnut kirjoitella ollenkaan.

Otin kiikarit ja jäin tuijottamaan suuntaan, josta äskenen pieni ohikiitävä vaalea häivähdys oli tullut. Se kannatti, sillä nyt näin yli 300 metrin päässä pellon yllä saalistelevan pöllön. Oletin, että se saattoi olla juuri etsimäni sarvipöllö.

Määritys jäi varmistamatta, koska en enää löytänyt pöllöä siltä puolelta viljely- aluetta, jossa olin sen havainnut. Siirryin seuraavan puolen tunnin aikana edessäni avautuvan suuren peltoalan vastakkaiseen reunaan eli suuntaan, johon näin pöllön lentävän. Edelleen en nähnyt mitään merkkejä siitä.

Suopöllö teki nopean kaarroksen havaittuaan liikettä juuri niitetyllä heinämaalla.

Suopöllön alapuoli on melko vaalea. Saalisteleavan pöllön kaartaessa ja valon osuessa sopivasti sen alapuoleen näkyy vaalea häivähdys hyvinkin etäälle.

Palailin takaisin ja olin alueen ainoan ladon kohdalla, kun sain jälleen näköyhteyden pellon yllä lentelevään pöllöön. Nyt se oli lähellä aluetta, jossa olin tullut sisään tälle paikalle. Jäin ladon nurkalle odottamaan mitä tapahtuisi. Pöllö saalisteli 150 metrin päässä, mutta sen liike oli kohti paikkaa, jossa olin.

Asiat etenivät suotuisasti ja kohta saatoinkin jo aloittaa kuvaamisen. Samalla vahvistui epäilyni siitä, että kyse olisi sittenkin suopöllöstä eikä etsimästäni sarvipöllöstä. Viimein pöllön kaartaessa lähelleni lajinmääritys varmistui.

Tästä 14.6.2024 tapahtumasta käynnistyi parin viikon mittainen keskikesän pöllökuvausprojektini. Kävin lähes joka

ilta tällä Kuoppamäen alueella ja viereisen kapean metsäkaistaleen takana koillisen suunnalla sijaitsevan Pihlajasuon puolella.

Kummallakin alueella näin lähes joka ilta suopöllön saalistelemassa tai pellolla lepäilemässä. 16.6.2024 illalla näin Pihlajasuon yllä kaksi suopöllöä samanaikaisesti. Ne näyttivät kisailevan, mutta en voi olla varma toiminnan luonteesta. Joka tapauksessa kahden suopöllön samanaikainen näkeminen oli kiehtova kokemus lämpimässä tyynessä kesäillassa.

Näin pellon yllä lentelevän tai maassa lepäilevän suopöllön miltei jokaisena iltana, jolloin kävin näillä kahdella alueella. Vaikka näin useita lähellä tapahtuvia saa-

Paluumatkalla kotiin kesäyön niukassa valossa näin tämän Savistontien varrella saalistelewan suopöllön. Toinen suopöllöhavainto samana iltana oli mukava kokemus.

listusyrityksiä niin vasta 25.6. onnistuin kuvaamaan Kuoppamäen kupeella suopöllön, joka sai saaliikseen myyrän, jota se lähti kuljettamaan lounaaseen Koskuinniityn suuntaan.

Usein saalisteleva lintu oli niin etäällä, etten läheskään aina seurannut sitä koko-aikaisesti. Niinpä en tiennyt milloin se sai saaliin ja poistui se mukanaan tai milloin se poistui muuten vaan. Tämä tietysti johtui siitä, että keskityin enemmän kuvaamiseen kuin kaukana ulottumattomissa tapahtuvan pöllön toiminnan tuloksellisuuden seurantaan.

Pihlajasuon puolella työskentelevät viljelijät olivat panneet myös merkille suopöllöjen lentelyn. Eräs heistä oletti, että

pesä oli suuren valtaojan varrella paikassa, jonka hän osoitti minulle summittaisesti kädellään viittaamalla juhannuksen jälkeen.

Asia jäi tarkistamatta, mitä kaduin myöhemmin. Minulla on kuvia 16 vuoden takaa suopöllön pesinnästä, jossa lentokyvottomät poikaset ovat pesässä vielä 18.6.2009. Näin ollen näkemäni pöllöt saattoivat vielä ruokkia pesäpoikasiaan.

Sen sijaan läheisestä Pihlajasuon reunametsästä kuului pöllönpöikasten kerjuuääniä. Suopöllö istui sattumoisin samalla suunnalla metsän reunassa. Hetken luulin, että suopöllön poikaset ovat äänessä. Asia piti tietysti varmistaa ja menin metsikköön.

Näin 16.6.2024 Pihlajasuon yllä nämä kaksi kisailevaa suopöllöä. Toinen on sulkasatoinen kuten tähän aikaan vuodesta yleensäkin, mutta toisen siivet ovat ehjät.

Jouduin kiertämään pienen hakkuuaukon kautta, jolloin poikasen laji selvisi. Hakkuuaukolla ollessani minua kohti syöksyi muutaman kerran poikasistaan huolissaan oleva sarvipöllö. Sain kuvia tästä tilanteesta. Tämän jälkeen aikuinen sarvipöllö rauhoittui ja jäi istumaan kapean metsäkaistan keskiosaan siellä olevan suuren männyn oksistoon.

Ilta pimeni ja poistuinkin paikalta. Tämä mukava onnenkantamoinen johti siis siihen, että alun perin etsimäni sarvipöllö löytyi sittenkin. Sen lisäksi ainakin kaksi suopöllöä, jotka näin yhtäaikaaisesti ja mahdollinen suopöllön pesintä, kos-

ka näin saaliinkuljetusta Koskuinniityn suuntaan.

Todellinen yllätys tämän edellä kuvailemani suopöllökuvauksen yhteydessä odotti Savistontien varrella. 14.6. oli siis ilta, jolloin tein ensimmäisen suopöllöhavaintoni Kuoppamäen takana. Kuvasin sitä varsin myöhään illalla ja lähdin sen jälkeen paluumatkalle kohti kotiani. Monesti jokin tapahtuma johtaa toiseen ja asiat ketjuuntuvat merkillisellä tavalla. Niin nytkin.

Saavuttuani Savistontielle näin vähän ennen junarataa pellon yllä saalistelevan pöllön. No tämän täytyy ainakin olla

Suopöllö tavoitteli saalista pakettipellon reunassa.

Suopöllöt viihtyivät paljon maassa. Kuvassa suopöllö peltoa reunustavan ojan penkalla.

Sarpipöllö teki pari pientä hyökkäystä minua kohti ollessani lähellä paikkaa, josta kuulin poikasääniä. Sarpipöllön silmä on punaruskea ja alapuoli voimakkaan viiruinen, eikä siivenkärki ole musta.

Suopöllö sai saaliin Kuoppamäen heinämaalta ja lähti kuljettamaan sitä Koskuinniityn suuntaan.

sarpipöllö, tuumin mielessäni. Nousin autosta nyt jo lähes toivottoman vähässä valossa. Pöllö tuli lähemmäs ja aloitin kuvaamisen. Lopulta tämä hämärän saalistaja ohitti minut hyvin läheltä.

Tarkastelin kuviani ja yllätyin tunnistuessani kuvistani toisen suopöllön ja nyt varmuudella täysin eri paikassa missä tein tuon ensihavaintoni. Etäisyyttä Pihlaja-

suo-Kuoppämäki-alueeseen oli tältä paikalta linnuntietä 10–12 kilometriä.

Mikä parasta, tämä episodi toistui uudelleen 23.6., kun palailin auringonlaskun jälkeen Pihlajasuon pöllöä kuvaamasta. Lähes samalla paikalla Savistontien varrella saalisteli jälleen suopöllö. Sain siitä runsaasti kuvia, sillä pöllö lenteli alueella varsin pitkään.

Suopöllö istui metsänreunassa laskevan auringon viimeisissä valoissa. Takaa kuului sarvipöllön poikasten kerjuuääniä. Suopöllön silmät ovat keltaiset.

Suopöllön siivet ja koivet ovat suhteellisen pitkät kuten tästä lentoonlähdekuvasta voi päätellä. Siivenkärjet ovat mustat. Pöllö lepäili usein tällä viljelemättömällä suopellolla tai sen reunassa.

Suopöllö saalisteli heinämaalla 26.6.2024 helteisen päivän viime tunteina.

Havaittuaan maassa liikettä muuttaa suopöllö lentosuuntaansa hyvin nopeasti ja on heti valmis syöksyyn.

Jatkoin Pihlajasuon pöllön kuvaamista seuraavina iltoina. Niinpä sain Savistontien pöllöstä vielä kolmannen havainnon 26.6. myöhäisellä paluumatkallani kotiin. Tämä koitui miltei pöllön kohtaloksi. Se nimittäin nousi siivilleen aivan tien penkältä ja lensi suoraan autoni eteen ja siitä tien toiselle puolelle.

Vain se, että ajoin hyvin hitaasti etsiskellessäni mahdollisia pöllöjä, pelasti tämän eteen lentäneen hengen. Jos olisin aja-

nut normaalia sääntöjen sallimaa nopeutta, olisi Savistontien pöllö jäänyt takuuvarmasti alle. Nyt se selvisi naarmuitta. Alkoi tuntua siltä, että suopöllöjä on niin runsaasti, että niitä täytyy jo ruveta väistelemään.

Ruuastahan tässä oli kyse. Myyräti-hentymiä näytti olevan paitsi Pihlajasuon ja Kuoppamäen suunnalla niin myös Savistontien varrella. Niinpä pari muutakin mukavaa havaintoa osui silmiini Savistosaradan molemmin puolin.

Hellepäivän iltana suopöllö ei juuri lennellyt. Ympäristön lämpötila oli liian korkea, ja lentäminen nostaa niiden ruumiinlämpöä. Lentomatkat, joita näin pöllön tekevän, olivat korkeintaan 200 metrin mittaisia, minkä jälkeen pöllö laskeutui taas maahan.

Näin kahtena iltana 23.6. ja 27.6. Savistontien varrella tutun tulvalammikon kohdalla kaksi lapinharakan (syn. isolepinkäinen) lentopoikasta, jotka istuivat tien varren langoilla. Poikaset kerjäsivät ruokaa ja huolestunut emolintu lenteli vähän etäämpänä. Myyriähän ne nämäkin syövät, joten siimahäntiä täytyi löytyä alueelta tavallista enemmän.

Kirsikkana kakun päällä havaitsin vielä saalistevan sinisuohaukkanaaraan Savistontien Anttilan puoleisessa päässä 16.6. ja toisen kerran samassa paikassa 2.7. Sinisuohaukkakoiraasta sain havainnon Kuoppamäen pohjoisreunalla 17.6. Pesimäaikaiset sinisuohaukkahavainnot ovat olleet melko tiukassa, mutta nyt näillä hyvillä myyräpaikoilla näitäkin tuli pari kappaletta.

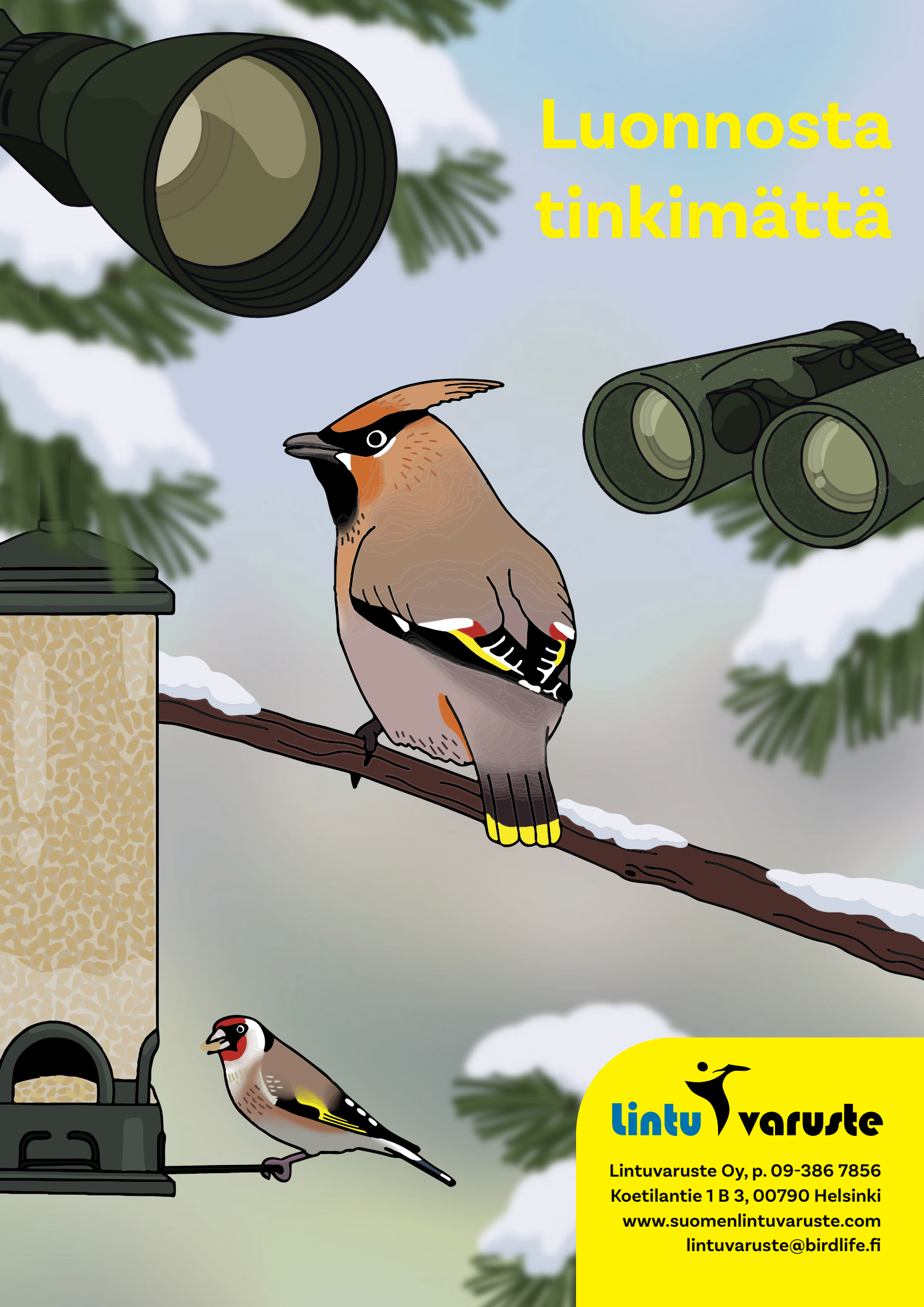

Havaitsin nämä kaksi lapinharakan lentopoikasta parina eri iltana Savistontien varrella samalla paikalla. Myös suopöllö saalisteli lähistöllä mutta radan toisella puolella.

Sinisuohaukkanaaras liukuu Savistontien yli valoisana kesäyönä 16.6.2024.

Luonnosta tinkimättä

lintu **varuste**

Lintuvaruste Oy, p. 09-386 7856

Koetilantie 1 B 3, 00790 Helsinki

www.suomenlintuvaruste.com

lintuvaruste@birdlife.fi

Itä-Lapin atlasretki 2024

Juha Ojala

Luonnontieteellinen keskusmuseo eli Luomus lähetti alkuvuodesta 2024 sähköposti-ilmoituksen Itä-Lappiin suunnitteilla olleesta atlasretkestä, joka tulisi ajoittumaan kesäkuun loppuun. Alati muutoksessa olevan pesimälinnuston kartoittamisessa on aina oma mielenkiintonsa. Nyt oli mahdollisuus päästä kartoittamaan pesimälajistoa Lapin vähän retkeilyille metsä- ja suoalueille, joissa lajisto on Etelä-Suomeen verraten tyystin erilaista. Lisäksi elämänpinnoissani oli muutamia erittäin helppoja puutelajeja Lapin pesimälinnuston osalta. Päätin siis ilmoittautua retkelle mukaan. Lopulta lähtijöitä Itä-Lapin atlasretkelle oli yhteensä 12 henkilöä, ja sillä porukalla retki päästiin myös toteuttamaan.

Tässä kirjoituksessa kerron päiväkirjatyyppisesti Itä-Lapin atlasretkestä ja erityisesti sen aikana tehdyistä lajihavainnoista. Pesimälinnustokartoitusta tehtiin ennakkoon sovituilla ruuduilla, joista osassa ei ollut pohjalla vielä ainuttakaan havaintoa käynnissä olevan atlaskauden 2022–25 ajalta. Kartoitusalueiden tarkempi sijainti oli Savukosken ja Sodankylän kunnissa sijaitsevien Martin ja Lokan kylien ympäristö. Lisäksi käyntejä vähän kartoitetuille atlasruuduille tehtiin mm. Kuoskun ja Tanhuan kylien alueella. Kartoituskäyntejä tehtiin autokunnittain tai työpareittain siten, että kahdella laskijalla oli yksi kartoitusruutu hoidettavanaan. Useimmille ruuduille tai ainakin ruudun reunalle pääsi hiekkateitä pitkin autolla, mutta autoilun lisäksi tarvittiin paljon kävelyä, joka toimi parhaana kartoitustapana hankalakulkuisilla kartoitusruutujen osilla.

Järripeippo oli yksi retken yleisimmistä lajeista. Kuva: Juha Ojala

Tämä lapintiaainen oli valinnut pesäpaikakseen luonnonkolan. Kuva: Pasi Parkkinen

Itä-Lapin atlasretki käynnistyi juhannuksen jälkeisenä maanantaina 24.6.2024. Käytännössä koko maanantaipäivä kului ajaessa Rovaniemelle, jossa oli ensimmäinen yöpyminen. Ajomatkan varrelta irtosi muutamia autopinnoja, kuten mehiläishaukka (*Pernis apivorus*) ja tukkakoskelo (*Mergus serrator*). Atlasretken teemaan liittyen Jyväskylän paikkeilla onnistuttiin saamaan havainto pellolla ruokailleesta kurkipoukueesta (*Grus grus*). Rovaniemellä lähestyttäessä näkyneet ensimmäiset laajemat suoalueet nostattivat sopivalla tavalla tunnelmaa. Suot, ja erityisesti Lapin suot, ovat mystisiä ja mielenkiintoisia paikkoja, ainakin jos asiaa kysyy lintuharrastajalta.

Savukoski 25.–26.6.2024

Tiistaiamu alkoi Rovaniemen rautatieasemalta, jossa retkiporukka kokoontui. Rovaniemeltä aloitettiin siirtyminen kohti Savukosken ensimmäisiä laskentaruutuja. Savukoski on pinta-alaltaan hyvin

suuri kunta Lapin maakunnan itäisessä osassa. Savukosken keskustasta löytyvät mm. kauppa, bensa-asema ja lounasravintola. Ennen ensimmäistä maastokäyntiä hyödynnettiin erityisesti lounasravintolan ruokatarjontaa.

Tiistaina iltapäivällä klo 14 aikoihin päästiin maastoon. Heti ensimmäinen pysähdyspaikka Martin kylän pohjoispuoleisissa laskentaruudussa tuotti eteläisen Suomen kesälajistoon tottuneelle mielenkiintoisia havaintoja, kuten tilhiä (*Bombycilla garrulus*) sekä laulavia järripeippoja (*Fringilla montifringilla*). Jo retken toinen pysähdyspaikka tuotti allekirjoittaneelle myös elämänpinnan, kun karttakuvissa houkuttelevalta vaikuttaneen Viitavaaranlammen tuntumasta löytyi lapintiaainen (*Poecile cinctus*). Lammen länsireunan paikoitellen järeää mentyä kasvanut kangasmetsä oli selvästikin lapintiaiselle mieluisa biotooppi, sillä aikuiset linnut kantoivat ruokaa pöntössä kerjänneille pesäpoikasille.

Lapintiaispaikalta matka jatkui metsähiekkatietä ajaen kohti Viitavaaranjankää, jossa karttakuvasta tulkittuna kasvavasi matalaa taimivitikkaa, maapohjan ollessa ojitettua suota. Paikalle saapumisen jälkeen ei tarvinnut kuunnella kuin hetki, kun jo retken ensimmäisen pohjansirkun (*Emberiza rustica*) laulu kantautui korviin. Laulupaikka oli vetisen avo-ojan varressa keskellä taimikkoaluetta. Kävelin muutamia kymmeniä metrejä ojavartta taimikon sekaan ja pian laulaja oli myös kiikarin kuvassa. Koiraspohjansirkku oli sävyyttävä havainto, ainakin vielä näin retken alkuvaiheessa.

Tiistai-iltapäivän atlasretkeilyyn varattu parituntinen oli pian käytetty ja oli aika palata majoituspaikalle. Majoitus sijaitsi Savukosken keskustassa Kemijoen varressa. Jokirannassa oli mahdollisuus saada ensimmäinen kunnollinen havainto Lapin hyttysistä, joita oli jokivarren tyyppisissä paikoissa paljon. Hyttysparven läpi kiikaroituna joelta löytyi mm.

Metsoja nähtiin retken aikana joitain kymmeniä, useilla koppelloilla oli myös untuvapoikasja mukanaan. Kuva: Pasi Parkkinen

Keltavästäräkkejä esiintyi suoalueilla ja jokivarsissa. Kuva: Pasi Parkkinen

kaakkuri (*Gavia stellata*) sekä runsaasti rantasipejä (*Actitis hypoleucos*). Majoituspaikean rakennusten luona olleessa pöntössä pesi kirjosiieppo (*Ficedula hypoleuca*). Retkiviikon aikana oli merkilepantavaa, että kirjosiieppoja esiintyi yleisesti ihmisasutusten ja mökkirakennusten välittömässä läheisyydessä, mutta asutusalueiden ulkopuolisilla metsäseuduilla kirjosiieppo vaikutti harvalukuiselta.

Keskiviikkoamu oli pyhitetty Savukoskella tehtävään pesimälinnustoa kartoittavaan täsmäretkeilyyn. Aamu alkoi edellisenä päivänä tutuksi tulleelta lapintiaispaikealta, jossa emolinnut edelleen ruokkivat pesäpoikasjaan ahkerasti. Muutamien kilometrien mittainen kävelylenkki tiaispaikean läheisyydessä tuotti mm. hakkuuaukealla varoitelleen pikkukuovin (*Numenius phaeopus*), useammankin tiksuttelevan pohjansirkun ja varvikosta lentoon lähteneen koppelelon eli naarasmetson (*Tetrao urogallus*). Kävelylenkin varrelta löytynyt, erään suoalueen reunapuissa laulanut peippo (*Fringilla coelebs*) oli itselleni koko retken ainoa varma havainto tästä eteläisen Suomen peruslajista. Savukosken korkeudella peipot korvautuivat jo lähes kokonaan järripeipoilla.

Vaikka kyseessä oli atlasretki, jonka pääpainotus oli pesimälinnuston kartoittamisessa, täytyi siinä ohessa tehdä myös

muutama bongaus tai bongausyritys. Ensimmäinen bongauskäynti tuli tehdyksi Martin kylän itäpuolelle Värriöjokivarteen, jossa oli Tiira-havaintojen mukaan laulanut 10.6. eli paria viikkoa aiemmin lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*). Varsin pian havaintopaikalle saapumisen jälkeen selvisi, että lintu oli niin sanotusti ”ed p” eli edelleen paikalla, sen laulaessa täsmälleen Tiira-havainnoissa ilmoitetun havaintopisteen kohdalla. Kyseessä oli selvästikin reviirillään oleva koiras. Jonkin aikaa laulettuaan lintu hiljeni ja tuli hyppimään aivan lähikoivuihin. Samassa koivun lehvästön seasta alkoi kuulua ”kellomainen tsip”, kuten kirjasin ääntelyn havaintovihkooni. Äänitteiden mukaan ylöskirjaamani kuvaus sopi hyvin lapinuunilinnun varoitus- ja kutsuääneen. Näin ollen voitiin tulkita, että kyseessä oli varoitteleva yksilö ja siten havainto koski todennäköistä pesintää. Bongaamallaakin oli siis mahdollista tehdä pesimälinnuston kartoitusta tai ainakin nostaa jonkin tietyn lajin pesimävarmuusindeksiä.

Seuraavat pari tuntia kuluivat peruslajistoa kartoittaen, joka Lapin oloissa tarkoitti mm. tilhiä, urpiaisia (*Acanthis flammea*) ja lähes jokaisessa metsikössä ja pusikossa runsaana esiintyneitä järripeipoja. Kemijoen rannasta löytyi sopivasti tienvarteen sijoittuva näköalapaikka, Siikamukka, josta näkyi edellä mainitun

peruslajiston lisäksi mm. taivaalla kaarellut piekana (*Buteo lagopus*), varoitteleva keltavästäräkki (*Motacilla flava*) sekä laulava pensastasku (*Saxicola rubetra*). Pensastasku oli retken aikana yllättävän yleinen, esiintyen mm. avoimilla jokivarsilla sekä monilla muilla vastaavilla avomaapaikoilla. Siikamukan lähistön metsäpalstalta löytyi lisäksi kyykäärme, joten myös matelijoiden levinneisyyttä tuli kartoitettua lintulajiston ohella, ainakin tämän yhden käärmeen verran.

Nopeasti vierähtäneen aamun jälkeen oli vuorossa siirtyminen takaisin Savukosken keskusta. Lounaspaikassa nautitun lohilasagnen jälkeen alkoi taivaroiden pakkaaminen, sillä iltapäivällä aloitettaisiin matka Sodankylän puolelle kohti Lokan kylää. Takana oli yksi lyhyt iltapäiväretki sekä yksi koko aamun kestänyt maastokartoitus. Elämänpinnojen keruuni sujui hyvin, sillä toistaiseksi molemmille maastopäiville oli osunut yksi elis. Tiistai-iltapäivänä elislistalle päättyi lapintiainen ja tänään keskiviikkona eliksiin kirjautui lapinuunilintu.

Matka Lokan suuntaan aloitettiin heti lounasruokailun jälkeen. Siirtymäreitin varrelle oli suunniteltu ennakoon pari pysähdyspaikkaa, joista otettaisiin ylös jokainen lintuhavainto ja tehtyjen havaintojen pesimävarmuusindeksit. Yksi pysähdyspisteistä oli lupaavalta näyttäneen aapasuon reunassa. Suon keskellä

Kuvassa Savukoskella katajikossa ruokaillut koirastaviokuurna. Kuva: Pasi Parkkinen

sijainneen kelon latvuksesta hoksattiinkin melko pian tumma hahmo, joka kiikari-tarkastuksen jälkeen määrittyi retken ensimmäiseksi hiiripöllöksi (*Surnia ulula*). Hetkeä myöhemmin tehdyn toisen pysähdyksen parhaaksi havainnoksi muodostuivat varoittavat pohjansirkut. Sekä koiras että naaras tulivat hyppimään ja tiksumaan autotien laitaa koivujen alaoksille. Vaikutti selvältä, että laji oli toipumassa esiintymisen aallonpohjasta, joka ajoittui noin vuosiin 2010–2020. Pohjansirkku oli retken aikana tehtyjen havaintojen perusteella paikoitellen jopa runsaslukuinen laji suonlaiteiden ja jokivarsipensaikkojen tyyppisissä biotoopeissa.

Sodankylä, Lokka *27.6.–1.7.2024*

Lokan tekojärven tyyni ulappa oli sävyttävä näky Lokan kylälle ensi kertaa saavuttaessa. Järven ranta-alueella näkyi retkelle uusina lajeina mm. tylljä (*Cha-*

Pienialainen suopainanne. Kuva: Pasi Parkkinen

radrius hiaticula) ja suurehko parvi haapanoita (*Mareca penelope*). Kaukana vastarannalla erottunut Nattastuntureiden rivistö osoitti pohjoisrajan muuten lähes rannattomalta vaikuttaneelle järvelle. Ilta kului majoituspaikkoihin asettautuessa. Illan päätteeksi pidimme linturallityypisen purkutilaisuuden, jossa jokainen havainnoitsija saattoi kertoa päivän aikana tehdystä parhaista havainnoista ja kartoitusruuduille saaduista pesimävarmuussummista.

Torstiaamu 27.6. alkoi klo 2.00 soineella herätyksellä. Tavoitteena oli kartoittaa lajistoa mahdollisimman kattavasti, joten aikainen herätys oli tarpeen. Yöttömän yön maassa ei myöskään tunnettu pimeää, vaan ”aamu” oli mahdollista aloittaa jo keskiyöllä. Silti maastoon lähdeäessä tuntui ennemminkin siltä kuin aamu olisi jo pitkällä, sillä aurinko paistoi kirkkaana.

Lokan ensimmäinen kartoitusruutu sijaitsi n. 20 kilometriä Lokan kylältä lounaaseen metsien, vaarojen ja aapasoiden kirjavoimassa maastossa. Ajo kartoitusruudun reunalle sujui hyvin, mutta siinä vaiheessa, kun hiekkatien pinnoitteena alkoi olla nyrkin kokoisia irtokiviä, oli matkaa parasta jatkaa jalan. Hiekkateitä jatkui vielä moneen suuntaan, joten kartoittajat saattoivat hajaantua sujuvasti kävellessä kukin omalle taholleen. Oma kartoitusreitini kulki hiekkatietä pohjoiseen Neitikäisvaaran suuntaan. Hytтыshatun verkko tuntui aluksi heikentävän havainnointia merkittävästi, mutta hetken totuttelun jälkeen tilanne alkoi normalisoitua. En ehtinyt montaakaan sataa metriä edemmäs, kun hiekkatien ylitse lensi kaksi taviokuurnaa (*Pinicola enucleator*). Linnut laskeutuivat hiekkatien varressa olleisiin puun taimiin ja olivat hyvin kuvattavissa. Onnistunut aloitus tämän laskentaruudun osalta.

Kävely vaaran alarinteellä kulkenutta hiekkatietä pitkin jatkui leppoisana, sillä onnistuin ohimennen löytämään laulurastaan (*Turdus philomelos*) pesän, joka sijaitsi polven korkeudella kitukasvuissa koivussa. Samalta paikalta räpsähti lentoon teerikukko (*Lyrurus tetrix*). Hetkeä myöhemmin kuulin viheltäviä ja naukuvia ääniä, eikä aikaakaan, kun kuukkelin (*Perisoreus infaustus*) ilmaantui naavakuusen oksalle. Tunnelma oli ek-

soittainen, aivan jotain muuta kuin mitä eteläisen Suomen metsissä oli tottunut kokemaan. Lopulta kuukkeleita oli paikalla neljä yksilöä, joten kyse oli mitä ilmeisimmin poikueparvesta.

Jatkoin Neitikäisvaaran kohdilta moottorikelkkauraa pitkin erään suoalueen reunaan, jossa kelohonkaan kai-ratusta pesäkolosta kuului pohjantikan (*Picoides tridactylus*) pesäpoikasten nopeatempoinen kerjuuääni. Melko pitkän odottelun jälkeen kololla kävi myös pohjantikkakoiras. Hytтыsten määrä oli

suoalueen reunalla valtaisa. Varovaisesti arvioiden useita satoja yksilöitä pörräsi ympärilläni, ja tästä syystä pidin takaisin päin kääntymistä hyvänä vaihtoehtona. Aamu oli kulunutkin nopeasti ja lopulta jouduin kiirehtimään takaisin autolle, sillä aikataulut toisen kartoittajan kyytiin poimimiselle oli sovittu jo etukäteen. Aamun tunnit olivat jälleen tarjonneet yhden elämänpinnan. Tällä kertaa pinnallistalle pääsi kuukkelin. Kolme retkipäivää ja kolme elämänpinaa. Tällä tavoin hyvien linturetkien kuuluukin mennä.

Laulurastaan pesä löytyi koivusta Voutavaaran ruudulta. Kuva: Juha Ojala

Kuva: Pasi Parkkinen

Punakylkirastas pesällä, aivan maan rajassa. Kuva: Pasi Parkkinen

Sää suosi atlasretkeämme, sillä sääolosuhteet olivat viikon kestäneen retken aikana pääosin erinomaiset pesimälinnuston kartoitukseen. Kartoitusviikon aikana saatiin vain pari lyhyttä sadekuuroa, aamut olivat enimmäkseen lähes tyyneitä ja lämpötilat olivat suurimman osan aikaa kesäisen lämpimiä. Lokan ensimmäinen aamu oli viileähkö, sillä lämpötila tippui alimmillaan n. +6°C:seen, mutta toisaalta perjantaina 28.6. oli Lokassa iltapäivän korkein lämpötila peräti +29°C. Lämpimien olosuhteiden käänköpuolelta oli se, että hyttysten ja paarmojen esiintyminen oli hyvin runsasta, ja siitä syystä hyttöshattu oli maastossa suurimman osan aikaa pakollinen lisävaruste.

Perjantai 28.6. alkoi jälleen aikaisin. Retkelle uusi laji riekko (*Lagopus lagopus*)

löytyi klo 2.49 yllättäen tekojärven eteläpenkereeltä autotien varresta. Auto täytyi pysäyttää hetkeksi ja vasta muutaman suttuisen dokumenttikuvan ottamisen jälkeen matka jatkui kartoitusruuduille. Minulla oli autossa mukana kaukoputki, ja olinkin jo parin päivän ajan miettinyt, olisiko ruuduilta löydettävissä näköalapaikkaa, josta voisi niin sanotusti stajata jollekin sopivalle sualueelle. Voutavaaran ohi mutkitellutta hiekkatietä ajettuani onnistuinkin lopulta löytämään melko hyvän näköalapaikan, josta oli mahdollisuus katsella horisontissa näkyneille soille. Noin vartin mittainen stajailu ei kuitenkaan tuottanut Vuopaja-aapalla näkynyttä kurkiparia ihmeempiä havaintoja, joten päätin vaihtaa kartoitustavan jälleen kävelyyn.

Seuraavien parin varhaisen aamutunnin aikana onnistuin löytämään vain kaikkein runsaslukuisimpia Lapin lajeja. Pasteevaaran pienialaiselle sualueelle päästyäni lajistossa tapahtui kuitenkin nopea muutos. Löysin selvästikin jonkinlaisen ”hotspotin”, jossa lintuja oli kertynyt monipuolisen runsaasti pienelle alueelle. Ensimmäinen havainto Pasteevaaran suon reunaan päästyäni oli varoittava pikkukuovipari. Seuraavaksi kuului muutamien satojen metrien päästä suon avovesilampareiden suunnalta jänkäkurpan (*Lymnocyptes minimus*) klopsuttelua. Jatkoisin lyhyen matkaa avosuon puolelle, jolloin pikkukuovien kanssa kilvan alkoivat varoitella mustaviklo (*Tringa erythropus*) ja useampi pari liroja (*Tringa glareo-*

la). Suon äänimaisema alkoi olla hämmästyttävän hieno. Paikalla oli myös puolisen kymmentä hätäilevää keltavästäräkkiä ja useampi pensastasku. Ihmettelin suoalueen tunnelmaa vielä hetken, minkä jälkeen jatkoin suon laidan rämementyjen suojiin piiloon. Hieman ennen jänkäkurpan soidinlentelyä saatiin yksi retkiviikon harvoista sadekuuroista, joka saattoi hyvinkin aktivoida kahlaajalajistoa. Pasteevaaran suoalueen äänimaisema oli itselleni yksi retken mieleenpainuvimmista kokemuksista.

Eteläinen helleaalto puski paahteista ilmaa aina pohjoiseen Lappiin saakka. Aamupäivän saapuessa lämpötila alkoi olla jo niin ylhäällä, että oli parempi mennä majoitusmökeille viettämään siestaa. Lokan tekojärven rantahietikolta löytyi muun päivätoiminnan ohessa tyllin maastopoikue, jota lämmin sää ei näyttänyt haittaavan. Majoituspaikan tuntumassa pyöri myös sinitaispoikue (*Cyanistes caeruleus*), joka ei Lokan korkeudella ole perushavainto. Toki kylissä ja pienissä asutuskeskuksissa sinitaiset ja muutamat muut eteläisen Suomen peruslajit näyttivät viihtyvän. Maastossa vietetty aamu ei ollut jättänyt paljoa energiaa jäljelle. Illan ohjelmassa oli näin ollen vain makkaranpaistoa.

Lauantaina 29.6. oli vuorossa kartoitusruudun vaihto. Edelliset kaksi maastopäivää oli vietetty Voutavaaran ruudulla ja sen itäpuoleisella Ison Angeevaaran ruudulla, mutta nyt kartoitettavaksi tuli niitä yhtä pykälää pohjoisempi ruutu. Matkalla kohti uutta kartoitusruutua sijaitsi lupaavalta näyttänyt avosualue, jonka reunassa kasvoi matalia männynkakkäröitä. Lyhyt pysähdys suon reunaan kannatti, sillä jo avoimesta auton ikkunasta oli mahdollista kuulla pikkusirkulta (*Emberiza pusilla*) kuulostanut laulunsäe. Tarkempi kuuntelu varmisti havainnon. Samaa reittiä hieman myöhemmin kulkenut toinen autokunta kävi vielä bongaamassa ja kuvaamassa paikalla laulaneen pikkusirkkukoiraan.

Uusi kartoitusruutu oli varsin hankalasti saavutettava, sillä metsähiekatie kulki vain aivan ruudun itäisintä reunaa pitkin, eikä tien kuntokaan ollut kuin korkeintaan välttävä. Näin ollen parhaaksi kartoittamisen taktiikaksi

Näkyvällä paikalla varoitellut liro oli atlasretkellä tyypillinen suobiotooppien havainto.
Kuva: Pasi Parkkinen

valikoitui ruudun koillisessa nurkassa sijainneen vaaran, Rovapään, ympärikiertäminen. Jo varhainen aamu oli lämmin, ja kävely kivikkopohjaista Rovapään rinnemetsää pitkin oli hetimitäin vaivalloista. Rovapään reunamilta kertyi kuitenkin kohtuullisella tahdilla varmoista pesinnöistä kertovia havainnot, kuten urpiaisen ja punakylkirastaan (*Turdus iliacus*) maastopoikueita. Vaaran lounaisreunalta löytyi myös hieno rinnesuo, jota tarkasteltaessa kuului mm. taviokuurnan vihellyksiä vaaran alarinteen puolelta, ja lisäksi rinnesuon reunalta lähti lentoon riekolta vaikuttanut metsäkanalintu.

Rovapään kierron jälkeen reitti kulki sopivasti laajahkon aapasuon laidal-

le. Suoalueen keskellä sijaitsi lupaavalta näyttänyt pituudeltaan liki kilometrin mittainen lampi, jolle kartta antoi nimeksi Rovapäänlammit. Vaikka lampi näytti hyvältä vesilintupaikalta, ei lammelta lopulta löytynyt rannalta kiikaroiden yhtäkään vesilintua. Varmastikin sorsat ja kokosukeltajat olivat tähän aikaan vuodesta piilottelevia, ja pesivät yksilöt lymysivät rantojen tuntumassa lampareiden ja kasvillisuuden seassa. Sen sijaan Rovapäänlammien reunasuolta lähti lentoon suopöllö (*Asio flammeus*), joka antoi viitteitä paikalla mahdollisesti esiintyvistä jyrtsijöistä.

Loppumatkan kävely suon ja metsän reunaa myötäillen ei antanut lisähavainnotta petolinnuista tai muista merkittä-

Rovapäänlammien suo, jolla näkyi mm. runsaasti erilaisia petolintuja. Kuva: Juha Ojala

Yksi onnekas kartoittaja onnistui löytämään Lokan kylän itäpuolella sijainneilta kartoitusruuduilta varoittlevan lapinsirrin.
Kuva: Pasi Parkkinen

Kaukoputkella oli mahdollista havainnoida Rovapäänlammien suoalueen linnustoa. Kuva: Juha Ojala

vämmistä lajeista. Ehkä parhaimmat havikit jäisivät myöhempään ajankohtaan, sillä seuraavana päivänä oli tarkoituksena tulla tekemään tarkempi kartoitus Rovapäänlammien suoalueelle. Loppupäivästä oli jälleen tulossa helteinen, joten maastosta oli mukava päästä myös pois ennen päivän kuumimpia hetkiä. Kartalta katsottuna lyhyeltä vaikuttaneen Rovapään ympärikävelyn yhteispituus oli lopulta n. 10 kilometriä.

Sunnuntai 30.6. oli viimeinen kokonainen maastopäivä. Rovapäänlammien suoympäristö oli edellisenä päivänä tarjoillut mm. suopöllön, joten tunnelmat olivat odottavat suoalueen tarkemman kartoittamisen suhteen. Autolla pääsi erittäin hitaasti ajaen ja kiviä kierrellen poroerotusaidalle, josta suoalueen reunaan oli matkaa alle puoli kilometriä. Kello oli n. 5.00, kun ehdin työparini kanssa suon reunaan. Hetken päästä eilinen suopöllö näkyi jälleen lentelemässä matalalla suoalueen päällä. Vaikutti vahvasti siltä, että linnulla olisi pesä jossain lähistöllä. Vajaan puolen tunnin kiikaroinnilla Rovapäänlammit ohitti länsipuolelta myös

koirassinisuhaukka (*Circus cyaneus*), joka vahvasti edellispäiväistä epäilystä alueella olevasta jyrjäkeskittymästä.

Rovapäänlammien ympäristön suo oli paikoin avoveden valtaamaa, ja upottavien rimpien keskellä kulki siellä täällä kävelyn mahdollistavia tukevampia suojuotteja. Muutaman hyvän aamuhavainnon perusteella oli selvää, että suota kannattaisi kartoittaa tarkemmin, mikäli juotteja pitkin vain pääsisi kulkemaan. Onneksemme kaikki juotit eivät olleet umpikujia, vaan niitä pitkin pääsi pienelle suosaarekkeelle, jossa kasvoi puita ja pensasmaisia koivuja. Tältä pieneltä suosaarelta lähti lentoon riekko, joka jatkoi lentoaan samoille suunnille kuin missä edellispäivänä tehtiin epävarma riekkohavainto. Hetkeä myöhemmin löytyi melko kaukana olevan kelojuon latvuksesta pöllömäisen habituksen omaava hahmo, joka kiikaroinnin jälkeen varmistui hiiripöllöksi. Petolintuja vaikutti olevan Rovapäänlammien ympäristössä mukavasti.

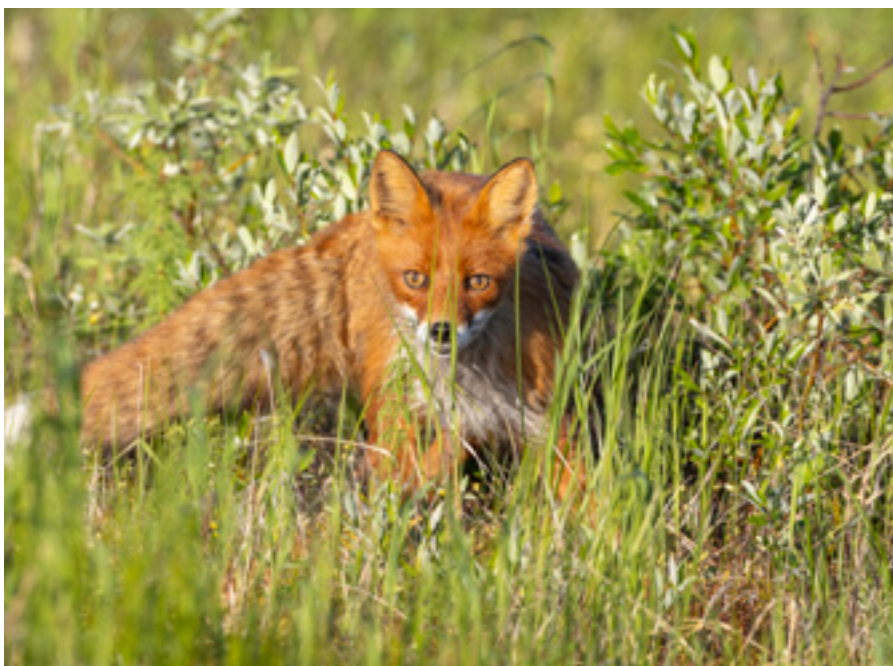
Pienestä suosaaresta tarkastellen suojuotit jatkuivat mutkittelevina nauhoina

sinne tänne. Lyhyen tilanteen arvioinnin jälkeen vaikutti siltä, että juotteja pitkin pääsisi todennäköisesti kulkemaan koko suon koillisnurkan läpi. Palkinto tästä suokartoittamisesta saatiin hetkeä myöhemmin, kun juottipolun puolivälin tietämykseltä, avosuon keskeltä, lähti juotin reunaan rajautuneesta kosteapohjaisesta lietteiköstä lentoon neljä jänkäsirriäistä (*Calidris falcinellus*). Sirriäiset nousivat äännellen suon ylle joidenkin kymmenien metrien korkeuteen lentelemään. Hetken lennetyään linnut aloittivat soidintamisen, jota oli mahdollista seuralla noin minuutin ajan, minkä jälkeen linnut laskeutuivat jonnekin suuren lammen reunamille.

Toistaiseksi jokaiselle maastossa vietetylle retkipäivälle oli riittänyt jotain uutta ja mielenkiintoista, ja sama jatkui edelleen. Sirriäiset olivat lopulta melko odottamaton havainto, koska viikon aikana oli käynyt selväksi, ettei parhaille suoalueille ole välttämättä pääsyä ilman kanoottia tai kahluuhousuja. Rovapäänlammien alueelle oli hienoa lopettaa viikon mittainen atlasretkeilyn jakso.

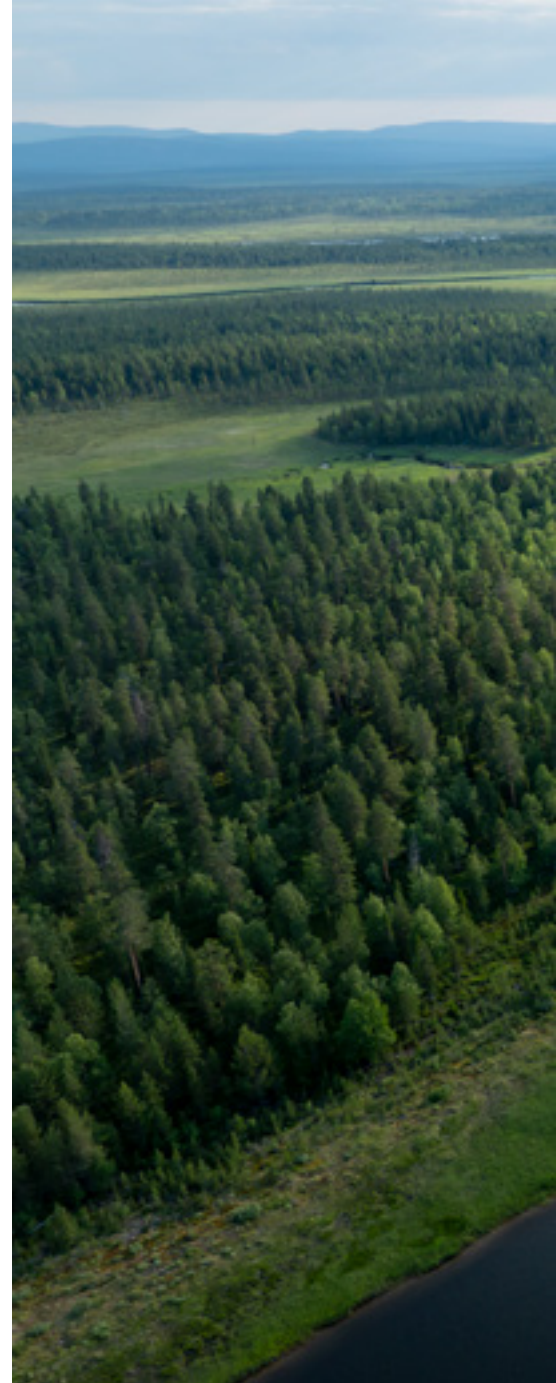
Pajulintu on runsas peruslaji myös Itä-Lapissa. Kuva: Raine Martikainen

Nisäkäspedoista retken aikana havaittiin ainakin tämä kuvaankin päässyt kettu. Kuva: Pasi Parkkinen

Tylli on Lokan tekojärven hietikkorantojen pesimälaji. Kuva: Raine Martikainen

Luiro-joki. Kuva: Pasi Parkkinen

Seuraavana päivänä 1.7. teimme vielä lyhyen aamukäynnin Rovapäänlammien hyväksi osoittautuneen suoalueen reunamille. Paikalla näkyi parin tunnin aikana tällä kertaa kaksi suopöllöä ja sinisuuhaa. Mahdollisesti paikalla oli molemmilta lajeilta pariskunnat. Jo valmiiksi runsaiden petolintuhavaintojen jatkoksi saatiin vielä isolepinkäinen (*Lanius excubitor*) ja tuulihaukka (*Falco tinnunculus*). Tämän lyhyen aamuretken jälkeen oli aika aloittaa lähtövalmistelut. Vuoden 2024 yllätyksellinen ja kaikin puolin onnistunut Itä-Lapin atlasretki oli saatu päätökseen.

Retken yhteislajimäärä oli 110, ja tähän lajimäärään sisältyivät kaikki Savukosken ja Lokan kartoitusalueilla tehdyt

havainnot. Savukosken alueella retkiporukka kartoitti yhteensä 12 enimmäkseen satunnaishavaintoja käsittänyttä laskentaruutua, joista välttäviksi saatiin nostettua 5 ja tyydyttäväksi 3 ruutua. Lokan alueella ruutuja oli kartoitettavana 24, ja niistä välttäviksi nostettiin 9 ja tyydyttäväksi 12 ruutua. Retken aikana saatiin siis kerättyä paljon uutta pesimälinnustotietoutta ja vuosien 2022–25 lintuatlasta edistettiin merkittävä määrä.

Kiitokset retkestä menevät Luonnon-tieteelliselle keskusmuseolle sekä järjestelyissä ja organisoinnissa mukana olleelle BirdLife Suomelle. Kiitokset myös kaikille retkelle osallistuneille sekä heille, jotka antoivat juttua varten kuvia käytettäväksi.

Osallistu lintuatlakseen!

Lintuutlashavaintojen kerääminen jatkuu vielä vuoden 2025. KyLY:n alueen atlasruuduista on kartoitettu vähintään tyydyttävästi jo suurin osa, mutta puutteita on edelleen varsinkin merialueella sekä Pohjois-Kymenlaakson harvaan asutuilla seuduilla. Helpoin tapa osallistua atlasruutujen kartoitusasteen nostoon on tarkastella atlaksen tulossivuilta löytyviä ruutukohtaisia lajilistoja ja suunnata retkeilyä mahdollisten puutelajien mukaan. Myös yhdistyksen atlasvastaavalta (eetu.paljakka@gmail.com) voi kysyä neuvoja. Kaikki pesintöihin viittaavat lintuhavainnot kaikkialta Suomesta on kuitenkin hyödyllistä ilmoittaa atlakseen.

Lisätietoja: www.lintuatlas.fi

*Teksti: Laura Parkko
Kuvat: Laura Parkko, ellei toisin mainittu*

Kosteikkojen

Mabamban kosteikko on lähes 2500 hehtaarin laajuinen ja koti yli 300 lintulajille.

K

elmikuussa 2024 aloitimme Ugandan luontomatkamme Entebbestä, jossa haaveenamme oli kohdata esihistoriallisuutta huokuvat kenkänokat.

Ugandassa, Entebben kaupungissa, aamu valkeni **hadadaiibisten** (*Bostrychia hagedash*) haahaa-huuteluun majoituspaikkamme takapihalla. Aamiaista nautimme mieheni Petrin kanssa ulkoilmasa katsellen ravintolan terassin viereisellä lammella päivystäviä **afrikanrakonokkia** (*Anastomus lamelligerus*), **afrikanmarabuia** (*Leptoptilos crumenifer*, syn. *L. crumeniferus*), **vasarapäähaikaraa** (*Scopus umbretta*), **yöhaikaraa** (*Nycticorax nycticorax*) ja **kaislamerimetsoja** (*Microcarbo africanus*).

Saukot uiskentelivat lammessa kuono ruskean veden pinnalla vilahdellen. **Kir-**

jokalastajat (*Ceryle rudis*) saalistivat aktiivisesti veteen molskahdellen. Yllämme kaartuvissa puissa kulki lehtiä kahistellen vihermarakattilauma (*Chlorocebus pygerythrus*).

Erityisen tohinan Petriin ja minuun kameran kanssa saivat aikaan harvinaiset **harmaapapukaijat** (*Psittacus erithacus*), jotka lensivät lammen ylitse ja levähtivät äänekkäästi keskustellen hetken majoituspaikan pihapuussa. Pienet **malakiittikalastajat** (*Corythornis cristatus*, syn. *Alcedo cristata*) pysähtyivät ajoittain terassin viereisiin puskiin.

Tälle samaiselle terassille oli illaksi sovittu tapaaminen paikallisen veneenomistajan Henryn kanssa. Hänen kyydillään olimme lähdössä seuraavana päivänä Victorianjärvelle retkelle, jonka kohokohtana ja suurimpana tavoitteena oli päästä todistamaan esihistoriallisen

näköisen **kenkänokan** (*Balaeniceps rex*) olemassaoloa.

Uljas kenkänokka

Kenkänokkien (*Balaenicipitidae*) heimo kuuluu pelikaanilintujen (*Pelecaniformes*) lahkoon, vaikka niitä joskus kuulee kutsuttavan virheellisesti haikaroiksi. Kenkänokat ovat kosteikkojen asukkeja, joita tavataan pääasiassa Keski- ja Itä-Afrikan trooppisilla soilla ja kosteikoilla. Ugandan Mabamban kosteikko on kohutuullisen varma paikka tavata tämä ylväs lintu, mutta luonnossa ei voi toki koskaan olla varma.

Kenkänokat suosivat elinympäristöjä, joissa on matala vesi, papyrusruokoa sekä runsaasti kalaa, joka muodostaa merkittävän osan niiden ruokavaliosta.

Kenkänokat voivat elää luonnossa jopa 35-vuotiaiksi. Kenkänokka voi sei-

kuninkaalliset

soa hyvinkin pitkiä aikoja liikkumatta vahdatessaan seuraavaa mehukasta keuhkokalaa, sammakkoa, pientä kilpikonaa tai matelijaa ateriakseen. Kenkänokalla voi olla pituutta 152 cm, ja koiras voi painaa 5,6 kg ja naaras 4,9 kg. Sukupuolet ovat samannäköisiä.

Luontomatkailun merkitys kenkänokalle

Kenkänokka on luokiteltu vaarantuneeksi. Arvioiden mukaan luonnossa on enää vain 3 300–5 300 yksilöä, ja populaatiokoot ovat valitettavasti edelleen laskusuunnassa. Kuten useiden muidenkin lajien, myös kenkänokan tulevaisuus on vaarassa metsästyksen, elinympäristöjen häviämisen ja ilmastomuutoksen aiheuttaman kuivuuden vuoksi.

Suojelutoimet ovat ratkaisevan tärkeitä kenkänokan elinympäristöjen suojelemiseksi ja tämän ainutlaatuisen lintulajin säilymistä varmistamiseksi. Luontomat-

kailijoiden rahat alueelle auttavat osaltaan tuomalla paikallisille tuloja ja näin kannustaen säilyttämään näiden luonnonihmeiden elinympäristöjä.

Odotus

Illalla istuimme majoituspaikan terassilla seurassamme seuraavan päivän venekeskimme Henry. Kun lopulta pääsimme kiinni hänen leveästä Ugandan englannistaan, saimme lyötyä tulevan aamun suunnitelmat lukkoon.

Aamulla, innostuneina ja täynnä odotusta tulevasta seikkailusta, seisoiimme Victorianjärven rannalla romulusessa venelaiturissa. Astuimme Henryn veneeseen liukkaita kiviä pitkin ja aloitimme matkan kohti Mabamban kosteikkoa. Vene oli suuri ja sen katos toi mukavasti varjoa auringolta.

Victorianjärvi on suurin järvi Afrikassa, laajin trooppinen järvi maailmassa ja pinta-alaltaan toiseksi suurin makean veden järvi maailmassa. Victorianjärvellä

on yli 200 kalalajia, joista tilapia on taloudellisesti tärkein. Henry on yksi paikallisista kalastajista ja kertoo järven olevan todella merkittävä paikallisille.

Näimme venematalla paljon kirjo-
kalastajia, **silkkihaikaroita** (*Egretta garzetta*), **ruskohaikaroita** (*Ardea purpurea*) ja **keltanokkasorsia** (*Anas undulata*). **Valkosiipitiirat** (*Chlidonias leucopterus*) ja **kalatiirat** (*Sterna hirundo*) lentelivät veneen ympärillä. Vauhti oli melko reipas, sillä nyt ei ollut aikaa pysähdellä järvelle. Päivän kohde oli selvä.

Palkinto

Puolisen tuntia matkattuamme saavuimme Mabamban reunamille, jossa siirryimme pienempään kanoottiin. Henryn lisäksi mukanamme olivat paikallinen lintuopas Jusuf ja kanootin kapteeni. Kanootti sujahti papyrusten välissä kulkeviin väyliin Jusufin seisoessa sen keulan laidoilla jatkuvasti lintuja tähystäen.

Lintujen lisäksi myös paikalliset ihmiset saavat ravintoa Victorianjärvestä.

Afrikassa laajalle levinnyt keltanokkasorsa löytyy myös Mabamban kosteikolta.
Kuva: Petri Parkko

Afrikanmetsäkalastaja suosii kuivempia elinympäristöjä ja voi olla kaukanakin vedestä.

Veden pinnalla lepäävien lumpeiden päällä tepasteli **afrikanjassanoita** (*Actophilornis africanus*, syn. *Actophilornis africana*) ja papyruksissa roikkui kutojien pesiä. **Afrikansuohaukka** (*Circus ranivorus*) lensi ylitsemme ja **liitohaukkoja** (*Elanus caeruleus*) näkyi lennossa sekä tähystämässä papyruksella.

Meitä ei pidetty pitkään jännityksessä. Jo viidentoista minuutin kuluttua kuuluvat odotetut sanat: "Shoebill ahead!" Siellä se oli upeana ja ylväänä auringossa paistellen. Lintu ei häiriintynyt seurastamme, vaan seiso i silmät raukeana lähes liikkumatta kaislojen päällä. Toisella puolella väylää päivysti toinenkin kenkänokka, joka kuitenkin lähti pian lentoon.

Palasimme takaisin ensimmäisen löytömmä seuraan ja saimme ihailia sitä pitkän tovin. Hetki oli maaginen. Kenkänokan upea siniharmaa sulkapeite ja vähintäänkin erikoinen nokka olivat vangitseva näky. Kenkänokka esitteli ulottuvuuttaan levittäen siipensä ja auringonvalo kuului hieman sen vaaleanruskean nokan lävitse. Toiveenamme oli tietysti saada muistoksi onnistuneita valokuvia tästä valloittavasta linnusta, mutta otimme myös aikaa sen ihasteluun ilman kameraa.

Kenkänokan katseluun ei ihan pian väsy, vaikka lintu ei liikahtaisikaan. Kenkänokan veikeä, hieman ilikurinen katse, sen suuri koko ja esihistoriallinen ulkonäkö ovat sellainen näky, jota voisi

ihastella tunnista toiseen. Tällä retkellä saimme sen tunnin, ja olimme siitä hyvin kiitollisia.

Jatkoimme matkaa syvemmälle Mabamban kosteikon uumeniin ja saavuimme avoimelle, mutta lähes täysin lumpeiden täyttämälle alueelle. Ilmassa oli vieno kukkaistuuksu. **Sulttaanikanat** (*Porphyrio porphyrio*) astelivat komeasti kuvauksellisuudella. Saukko kurkisteli meitä uteliaana lumpeenlehtien välistä. Tällä aukealla pidimme hiljaisen hetken kunnioittaaksemme ympäröivää luontoa ja sen asukkaita. Puheliaaseen Henryyn tosin hiljainen hetki vaikutti siten, että loppumatkasta hänellä oli suuria vaikeuksia pysyä hiljaa, ja tarinaa tuli vielä aiempaakin enemmän.

Onnellisina ja erittäin tyytyväisinä lähdimme takaisin kohti Entebbeä. Alue teki meihin niin suuren vaikutuksen, että päätimme tulla kokemaan sen seuraavana päivänä iltavalossa.

Ilta retki

Seuraava aamu ei varsinaisesti valjennut, sillä ilma oli sateinen. Puoliltapäivän sade alkoi taukoamaan ja kahden aikaan aurinko jo lämmitti lempeästi. Oli aika lähteä uudelle retkelle Mabamban kosteikolle.

Nyt astelimme jo tottuneesti Henryn veneen kyytiin ja seuraavaksi Jusufin kannoottiin. Lähdimme vaihtopaikalta eri suuntaan kuin edellisenä päivänä. En tiedä oliko kyse tuurista, Jusufin ammattitaidosta vai heidän erinomaisesta paikallistuntemuksestaan, mutta kenkänokka löytyi uudemman kerran taas hyvin nopeasti.

Nyt paikalla oli pari muutakin venettä, joissa istui innokkaan näköisiä luontomatkailijoita kamerat kohdennettuna näihin kosteikon kuninkaallisiin. Tällä kertaa kenkänokka seiso erittäin kuvauksellisesti violettien kukkien kehystäessä sen olemusta. Käytimme aikaa sen kuvaamiseen ja katseluun odottaen kovasti saalistushetkeä. Sellaista ei tullut, joten lähdimme siirtymään hitaasti kauemmas. Tietysti, juuri sillä hetkellä kenkänokka nappasi voimakkaasti ja vauhdilla eteenpäin taipuen vedestä kiitettävän kokoisen **keuhkokalan** (*Dipneusti tai Dipnoi*).

Keuhkokala on vinkeä otus. Ainoastaan sen poikasilla on kidukset kuten muillakin eväkkäillä. Aikuiset kalat sen sijaan hengittävät keuhkoilla. Keuhkokalat

Oppaamme Jusuf tähysti taukoamatta lintuja veneen laidoilla seisoen. Henry istui ja keskittyi rupatteluun.

Kenkänokkaa kutsutaan kosteikkojen kuninkaalliseksi.

ovat peräisin satojen miljoonien vuosien takaa devonikaudelta. Ne ovat nykyisten sammakkoeläinten ja matelijoiden esi-isiä. Keuhkokalat ovat myös ensimmäisten nisäkkäiden varhaisia sukulaisia.

Sanoimme hyvästit kenkänokalle ja jatkoimme retkeä. Maisemat olivat upeat. Papyrusten, heinien ja saniaisten väleissä avautui avonaisia kohtia, joissa afrikanjassanat astelivat lumpeilla. **Mustahuitti** (*Amaurornis flavirostra*, myös *A. flavirostris*) pinkoi pitkällä koivillaan piiloon kasvillisuuden sekaan.

Kuljimme kanoottilla pidemmälle kuin edellisenä päivänä. **Savannimehiläissyöjä** (*Merops variegatus*) hehkui upeissa väreissään papyruksella, sulttaanikanat astelivat päättäväisinä ja liitohaukka lenteli yllämme.

Bonuslaji

Järven tässä osassa ruovikko oli avoimempaa ja hieman matalampaa. Olimme kaikki valppaina, sillä näillä suunnilla meillä voisi olla mahdollisuus nähdä harvinainen ja piilotteleva **pikkujassana** (*Microparra capensis*). Myönnettäköön, olimme hyvin epäuskoisia. Liikuimme hitaasti kapteenimme työntäessä kanoottia pitkällä sauvalla eteenpäin.

Jokin vaalea vilahti kasvien seassa, sitten toinenkin. Pikkujassanat! Linnut olivat hyvin arkoja ja vaikka lähestyimme

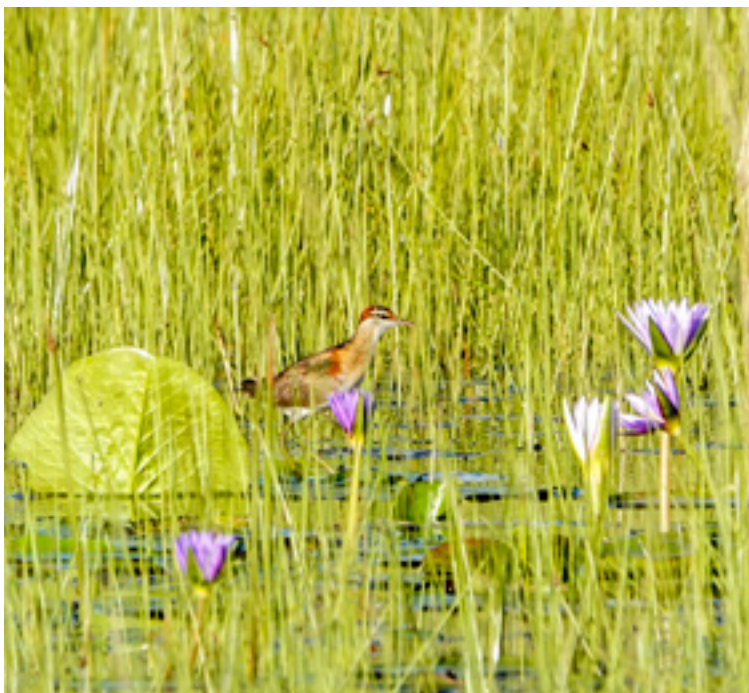
Sulttaanikanoille maistuivat vesikasvien tyviosat.

niitä pitäen kunnioittavaa välimatkaa, ne lennähtivät hyvin nopeasti uudelle paikalle. Näimme ne kuitenkin hienosti ja saimme muutaman kuvankin muistoksi. Tämä havainto oli retkelle erinomainen bonus. Kotimatalla saimme ihastella näyttävää auringonlaskua Victorianjärvellä. Päivä oli ollut täynnä taianomaisia hetkiä, maisemia ja etenkin lintuja.

Illalla istahdimme nauttimaan illallista tutulle terassille. Kerroimme tarjoi-

lijallemme intoa puhkuen kenkänokkahavainnoistamme ja hehkuttelin hänelle suunnitelmaani ottaa kenkänokkatatouinnin matkamme jälkeen. ”The ugliest bird in Africa!”, rumin lintu Afrikassa, kauhistui hän! Itse rohkenen olla täysin eri mieltä.

Kenkänokan kuva kyynärvarressani muistuttaa minua näistä unohtumattomista kohtaamisista kosteikkojen kuninkaallisten kanssa.

Harvinaisen ja piilottelevan pikkujassanan löytyminen oli yksi veneretkemme kohokohdista.

Savannimehiläissyöjiä löytyy normaalisti kosteilta, avoimilta elinympäristöiltä kuten savannilta, viljelyalueilta ja metsänreunoilta.

Tervetuloa kevään lintutapahtumiin

Valtakunnalliset tapahtumamme sopivat jokaiselle linnuista kiinnostuneelle!
Ole mukana kevättunnelmissa koko Suomen lintuharrastajien kanssa.
Voit myös voittaa arvontapalkintoja.

3.–4.5.

Bongaa päivä pihalla

Vietä hauska lintupäivä ihan pihalla:
montako lintulajia löydät pihapiiristäsi
yhden kevätpäivän aikana?

www.birdlife.fi/bongaapaivapihalla

3.5.

Tornien taisto

Kerää joukkue, varaa torni ja kisaa muiden
kanssa, montako lintulajia havaitsette klo
5–13. Tai tule torneille kannustamaan
joukkueita!

www.birdlife.fi/tornientaisto

12.–18.5.

Lasten lintuviikko

Vie lapset linturetkelle, jolla lintuja ei tarvitse
tunnistaa. Paljon hauskaa materiaalia!

Också på svenska / Also in English.

www.birdlife.fi/lintuviikko

7.–8.6.

Pönttöbongaus

Onko sinulla linnunpönttöjä? Kerro
meille, mitä lintuja niissä asuu ja osallistu
arvokkaan tiedon keräämiseen.

www.birdlife.fi/ponttobongaus

Huuhkaja, vuoden lintu 2025

Vuoden 2025 projektilaji on huuhkaja (*Bubo bubo*), joka on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi.

Vuoden lintu -projektiin voi osallistua ilmoittamalla huuhkajahavaintonsa Tiira-lintutietopalveluun tai suoraan yhdistyksemme vuoden laji -vastaavalle (eetu.paljakka@gmail.com).

Varsinkin pesintään viittaavat havainnot tulee ilmoittaa myös käynnissä olevaan lintuatlakseen. Huom. pesiä ei pidä kuitenkaan lähteä etsimään, sillä huuhkaja hylkää munavaiheessa olevan pesänsä erittäin herkästi!

Lisätietoa vuoden lintu -hankkeesta löytyy osoitteesta www.birdlife.fi/suojelu/lajit/vuoden-linnut.

Huuhkaja on vuoden lintu 2025. Kuva: Pekka Koskinen

**LAADUKKAAT JA NÄYTTÄVÄT
PAINOTUOTTEET, SUURKUVAT,
TARRAT, TEIPIT JA KYLTIT
JO YLI 40 VUOTTA.**

**PAINOTALO
westman**

painotalowestman.fi

